

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Synodvs Nicæna II. Generalis. Sub Hadriano papa I. anno DCCLXXXVII.

Parisiis, 1644

Tomvs Qvartvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15473

ANNO CHRISTI 787.

recte videt, ita & ipsi nequam confusione cogitationum sensum suum turbantes & turbulentum reddentes, id ipsum patiuntur quod infantes, alia scilicet pro aliis * phantastice passim: aliquando quidem imaginem dicentes sancti corporis Christi * intelligibile sacrificium nostrum, aliquando vero positione corpus. Porro hæc passim sunt, quemadmodum supra diximus, imaginalium formationum * vultum ab ecclesia volentes exterminare, gaudentes super euerfione ecclesiasticarum traditionum.

* Gr. phantastice iudicantes:

* Gr. sacrum

* aspectum

ὁρθῶς ὁρεῖ, οὕτω καὶ αὐτοὶ τῆ τῆς πο-
νηρῶν συγγνώμῃ λογισμῶν ὅτι αὐτῶν
νοῦν παρεξέδωτες ἔδολώσαντες, τὸ αὐ-
τὸ πάροισιν, οἷα ὁ μαρμόριον, ἔτερον
ἀπὸ ἑτέρων φανταζόμενοι· ποτὲ μὲν
εἰκόνα λέγοντες ἔσθ' αἰίου σώματος Χε-
σοῦ πλὴν ἱεραὶ εὐσίαν ἠμῶν, ποτὲ δὲ δι-
σὴ σώμα. ταῦτα δὲ πεπόνθασι, κατὰ
φθάσαντες εἰπιμῶν, πλὴν τῆς εἰκονικῶν
ἀνατυπωμάτων ὅτι ἐν τῆς ἐκκλη-
σίας θέλοντες ἀφανίσαι, ὅτι χηρῶντες
τῆ διαστροφῆ τῆς ἐκκλησιαστικῶν πα-
ρεδόσεων.

TOMVS QVARTVS.

ΤΟΜΟΣ δ'

EPIPHANIVS DIACONVS legit.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ ἀνέγνω.

INTERVM insistentes iisdem oblocutionibus, mouent linguas suas, has ad iniuriam acuentes sanctæ Dei ecclesiæ. etenim aiunt.

ΠΑΛΙΝ ἐχόμενοι τῆς αὐτῶν δυσφημιῶν, κινῶσι τὰς γλώσσας αὐτῶν, πρὸς ὕβριν ταύτας ἀήροντες τῆς ἀγίας ἔσθ' Θεοῦ ἐκκλησίας. ἔσθ' ἡ φωνή.

GREGORIVS EPISCOPVS legit.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ἀνέγνω.

Mendacis autem cognominacionis malum imaginum nomen neque ex traditione Christi vel apostolorum aut patrum esse habet, neque orationem sacram sanctificantem illud, ut ex hoc ad sanctitatem ex eo quod commune est transferatur: sed manet commune & inhonoratum, sicuti patrauit hoc pictor.

Ἡ δὲ τῆς ψευδωνύμων εἰκόνων κακωνυμία οὐτε ἐκ παραδόσεως Χεσοῦ, ἢ ἀποστόλων, ἢ πατέρων τὸ εἶν' ἔχει, οὐτε διζήμεν ἱεραὶ ἀγαλῶσαι αὐτῶν, ἢ ἐκ τύπου πρὸς τὸ ἅγιον ἐκ τῆς καινῆς μετενεχθῆ· ἀλλὰ μὲν κοινῆ ἔσθ' ἀπίστεως, ὡς ἀπήρπισεν αὐτῶν ὁ ζῶν ἀφ' ὅ.

EPIPHANIVS DIACONVS legit.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ ἀνέγνω.

Lingua habentes magniloquam, adiectionibus malum absque timore Dei amplificant; & temerario corde ac potentatu inania meditantem, mendacis cognominis & mali nominis ima-

Γλώσσαν ἔχοντες μεγαλορήματα, παρεσθῆκαί τὸ κακὸν πλεονάζουσι, φόβου Θεοῦ ἐκτός· καὶ θρασύς ἀκρατεῖ κατὰ μελετήσαντες, ψευδωνύμους ἔσθ'.

ANNO
CHRISTI
787.

κωνύμοις εἰκόνας τὰς ἐπὶ ὀνόματι Χριστοῦ ἀπεφλύδωτο, καὶ εἰ ποδο τετολή-
κασιν ἐπὶ βασιλείων εἰκόσιν εἰπεῖν,
θανάτω τὴν δὴν ἴσως ἐπέστησαν.
πεισόνται δὲ ταύτῃς ἐ λείβοισιν, ὅτε ἐ
λόγων ἐ παρὰ ζῶων αἰτέμειψις γήνη-
ται. μετὰ δὲ πολλῶν τῶν ἀγράφων ἡ-
μῶν ἀραδοθέντων, καὶ ἡ τῶν εἰκόνων ποίη-
σις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πεπλάτωται διὰ
τῆς τῶν λόγων κηρύξεως. καὶ δη-
λοῖ ἡ ἰσορροπία ἢ ὅτι τὴν αἰμορροοῦσαν
ἐκ διαφόρων ἰσορροπῶν μὲν προσηγορίᾳ,
ὅτι αὐτὴ ἀδριανῶν ἀναδείξασα τῆς κυ-
ρίου, ἐ ἑαυτῆς ἀπομνηστικῆς κρασπέ-
δου τῆς ἀδριανῶν, καὶ τῶν λοιπῶν διη-
γεῖται τὸ βιβλίον, ὅτι τῆς ἰσορροπίας ἐπι-
χεῖ μετὰ τὴν αὐτῆς τε καὶ τῆς τῆς κυρίου
εἰκόνος βοτανῆς ἀνεφύη παρὰ γε-
μιζουσα τῆς ποδὸς τῆς ἀδριανῶν, πέ-
σις νόσου ἀλεξήθη. καὶ ἐγρά-
φως δὲ ταύτας ἐμπολιτεύεσθαι εἰς ὅσον
Χριστιανούς, πλείους τῶν ἀγίων πατέρων
ἡμῶν παραδέδωκασιν. Βασίλειος ὁ
μέγας, οὗ ἡ διδασκαλία ὡς ἐν χειρὶ πάν-
τα τὰ πέπρατα, ἐν διαφόροις λόγοις
αὐτοῦ μνημῶν ἀπὸν πεποιήται. Γρηγό-
ριος ὁ αὐτοῦ καὶ σαρκὶ καὶ πνεύματι
ἀδελφός, ὁ Νυσαίων πατέρας, ἐν
τῶν εἰς τὴν Ἀβραάμ λόγῳ αὐτοῦ καὶ
Γρηγόριος ὁ πῆς θεολογίας ἐπὶ ὀνόματι
ἐν ποῖς γεγραμμένοις ἐπέσιν αὐτοῦ, ἐν
οἷς λόγος ἐμφέρεται ἐπιγεγραμμέ-
νος ὡς δὲ τῆς. Ἰωάννης ὁ χρυσοῦ πι-
μαλφότερον σῶμα κεκτημένος ἐν τῶ
ἐπιτεφίῳ λόγῳ αὐτοῦ εἰς Μελέτιον
ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας, ἐ εἰς τὸν ἐπιγε-
γραμμένον λόγον αὐτοῦ, ὅτι παλαμῶν ἐ
καυτῆς διαθήκης εἰς ὀνομαζόμενος Κύ-
ριλλος ὁ κατωτέρως Νέστορου ἐν τῇ
ἐπιστολῇ αὐτοῦ τῇ παρὰ τῆς πρὸς Ἀρκίμιον
Concil. Tom. 19.

gines quæ sub nomine Christi
factæ sunt, pronuntiauerunt. Et
si hoc de regum imaginibus di-
cere auderent, morte vindictam
forsitan pertulissent. Patientur
autem hanc & percipient uti-
que, quando & verborum &
actuum retributio fiet. Præter-
ea cum multis quæ nobis sine
scripto tradita sunt, etiam ima-
ginum factio in ecclesia ab apo-
stolorum prædicatione dilatata
est. Indicat autem hoc & histo-
ria de hæmorrhœissa, quæ ex di-
uersis historiis testimonium ha-
bet, & secundum quod san-
ctum euangelium refert, sanita-
tem adeptæ est: quia hæc sta-
tuam erexit Domini, & se tan-

Matth. 9.

Marc. 5.

Luc. 8.

Inter illam autem & Christi
imaginem herba quædam orie-
batur, appropinquans pedi sta-
tuæ, omnis languoris reme-
dium. Porro has etiam in scri-
ptis inter Christianos versari,
sanctorum patrum nostrorum
plurimi tradiderunt. Basilius
Magnus, cuius doctrina per om-
nes terminos resonat, in diuersis
sermonibus suis mentionem ear-
um facit: Et Gregorius ipsius
& carne & spiritu frater, Nyssæo-
rum præsul, in sermone de A-
braham: Et Gregorius cogno-
mento deiloquus in scriptis a
se carminibus; in quibus ser-
mo refertur, qui est inscriptus
de virtute: Ioannes etiam qui
os auro preciosius possidet, in
epitaphio sermone suo, quem
in Meletium habuit episcopum
Antiochiæ; & in sermone suo
qui etiam supra scribitur, quia
veteris & noui testamenti vnus
est legislator: Cyrillus depofi-
tor Nestorii epistola * sua ad A-

* Gr. ep. sua
prima

cacium episcopum Scythopoleos, Sophronius, Maximus. Sed quid nominatim horum memoriam facimus, cum omnes sancti patres nostri imaginum facturam susceperint? At hi mendaciter asserunt perhibentes, quod patrum non sit traditio. Etiam, satis congrue. si euangelium legendum minime tradiderunt, nec imagines figurandas: at si hoc, & illud. Sequitur enim titulationis vel picturæ formatio euangelicam relationem, & hæc picturalem narrationem: & utræque bonæ & honorabiles. Quæ enim indicatiua sunt inuicem, indubitanter etiam alterum alterius habet intelligentias. Si enim dixerimus, sol super terram est, utique dies est: & si dixerimus, quia dies est, utique sol super terram est. Ita & si viderimus in imagine euangelizantem angelum virgini, utique in commemorationem habemus venire euangelicæ narrationis: *Quia missus est angelus Gabriel a Deo ad virginem: & ingressus ad eam dixit: Ave gratia plena, Dominus tecum; benedicta tu inter mulieres.* Ergo ex euangelio audiuius gestum mysterium per angelum ad virginem, & commone-mur: & in imaginem intuentes similitur quod gestum est, manifestius intelligimus. Porro & in aliam rursus indisciplinationis viam conuersi sunt, dicentes.

Luc. 1.

GREGORIVS EPISCOPVS legit.

Neque orationem sacram sanctificantem illud, ut ex hoc ad sanctificationem ab eo quod com-

Ἐπίσκοπον Σκυθοπόλεως, Αναστάσιος Θεοπόλεως, Σωφρόνιος, Μάξιμος. καὶ ἢ κατ' ὄνομα τούτων μνημονεύομεν; πάντες ὁ ἄγιος πατέρες ἡμῶν τῶν εἰκόνων ποίησιν ἀπέδειξαν: καὶ ψευδοῦροι λέγοντες, ὅτι πατέρες ἐκ ἐστὶ παράδοσις. καὶ, καὶ πάντες εἰκότως. ἐὰν οὐδὲ διαβιβλίον παρέδωκαν ἀναγιγνώσκουσαι, οὐδὲ εἰκόνας ἀνατυπῶν· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ κείνο. ἐπακολουθεῖ ἢ ἢ διὰ σπλοχεραφίας ἀνατύπωσις τῆς διαβιβλικῆς διηγήσεως, καὶ αὐτῆς τῆς σπλοχεραφικῆς ὁμοιωσεως· καὶ ἀμφω καλὰ καὶ ἡμῶν. τὰ ἢ ἢ ἀλλήλων δηλωτικὰ, ἀναμφιβόλως καὶ τὰς ἀλλήλων ἐχρῆσιν ἐμφάσεως. εἰ ἢ ἢ εἰπέμεν, ἡλῖος ὑπὲρ γῆν ὅτι, πάντως ἡμέρα ὅτι· καὶ ἐὰν εἰπέμεν, ὅτι ἡμέρα ὅτι, πάντως ὁ ἡλῖος ὑπὲρ γῆν ὅτι. οὕτως ἐν ταῦτα, ἐὰν ἰδῶμεν ἐν εἰκόνι διαβιβλικὸν ἀγγέλου τῆς ἁγίας, πάντως εἰς ἀμνησιν ἐγγύς ἐλθῶν τῆς τῆς ἀγγέλου διηγήσεως, ὅτι ἀπελά-^{L. 1.} λη ὁ ἀγγέλος Γαβριὴλ ὑπὸ τῆς θεοῦ πρὸς τὴν ἁγίαν· Ἐἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπε· χαῖρε κεχαριστημένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ, βίβλοισιν σου ἐπιγινώσκων. ἐκουῶ ἐν τῆς διαβιβλικῆς ἡκούσας τὸ πνευματικὸν μυστήριον διὰ τῆς ἀγγέλου πρὸς τὴν ἁγίαν, καὶ ἀναμνησκόμεθα· καὶ ἐν εἰκόνι ὁμοιωσὶς ὡσαύτως ἐμφανικώτερον τὸ πνευματικὸν ἐννοούμεν. εἰς δὲ ἐστὶν αὐτῆς ἀμαθίας ὁδὸν ὁμοιωσῶσαι, εἰπόντες.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ἀέγνω.

Οὕτε διχλῶς ἱερὰ ἀγιάζουσαι αὐτῶν, ἵνα ἐν τούτου πρὸς τὸ ἄγιον ἐκ

ANNO
 CHRISTI
 787.

τῶ κοινῷ μετενεχθῆναι· ἀλλὰ μὲν κοινῇ
 καὶ ἀπίμος, ὡς ἀπῆρπσεν αὐτῷ ὁ ζω-
 γραφός.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ
 διέγνω.

Καὶ τὰ ληθῆς ἀκουσάτωσαν. πολλὰ
 ἦν ἐν ἡμῖν κατεθρομῶν βίχλῳ ἱε-
 ρῶν οὐ δέχονται, αὐτῶν δὲ αὐτῶ τῶ
 ὀνόματος πλήρη ὄντα ἀγιασμοῦ τε καὶ
 χάριτος. πῶς κεν ὡς σεπία καὶ π-
 μῶν καὶ ἀσπαζόμεθα. αὐτὸς οὐδ' ὁ
 πῦρος τῶ ζωοποιῶ σαυροδ' χωρὶς βίχλῳ
 ἱεραῶ γνομῶν, ὡς ἡμῖν σεβάσιμος
 ὅστις, ἔδρακόμεθα τῶ πῦρι αὐτῶ λαμ-
 βάνειν ὡς ἀγιασμόν. διὰ τῆς γνομέ-
 νης παρ' ἡμῶν εἰς αὐτὸν προσκυνη-
 σεως, τῆς τε ἐν τῶ μετώπῳ σημειώ-
 σεως, καὶ τῆς ἐν τῶ ἀέρι δια δακτύ-
 λου γνομῆς σφραγίδος, δόποδιώκειν
 δαίμονας ἐλπίζομεν. ὡσαύτως ἔστι
 τῆς εἰκόνος διὰ τῆς ὀνόματος ση-
 μασίας εἰς τὴν τῶ ζωοποιῶ πηλῶ
 ἀναφερόμεθα· καὶ ἀσπαζόμενοι ταύ-
 τῳ, ἔπισηπικῶς προσκυνοῦντες, με-
 ταλαμβάνομεν ἀγιασμόν. ἐπεὶ δὲ ἱε-
 ρὰ διάφορα σκῆν' ἔχοντες, ταῦτα ἀ-
 σπαζόμεθα καὶ περὶ πῶσόμεθα, καὶ
 ἀγιασμόν πῶ εἰληφέναι ὡς αὐτῶν
 ἐλπίζομεν. ἢ ἔστι σαυρὸν ἔτι ἱεραῶ
 σκῆν' φλυαφήσοι κοινὰ καὶ ἀπίμα
 εἶναι, ὡς ἀπῆρπσεν αὐτὰ ὁ τέκτων, ἔ-
 ὁ ζωγράφος, ἔο ὑφάντης, ἐπειδὴ
 ἐκ ἔχουσιν βίχλῳ ἱεραῶ ἀγιάζουσιν αὐ-
 τὰ· ἢ ἔστι σεπίας εἰκόνας ὡς ἱεραῶ ἔ-
 ἀγίας καὶ πῶσας δόποδιῶνται. βουλό-
 μῶν δὲ ἔστι ἕτερα ζιζανιώδη φυτοϋρ-
 γῶσσι σπέρματα, ὡς ἐκ πνεύματος
 πωδωνικοῦ καὶ ἐπ' φέγγονται.

*mune est, transferatur: sed ma-
 net commune ac inhonorandum,
 quemadmodum hoc pictor effecit.*

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ
 legit.

Et quod verum est audiant.
 Multa quæ in nobis sacrata sunt,
 orationem sacram non reci-
 piunt, cum inde & ex ipso no-
 mine plena sint sanctitudine si-
 mul & gratia. Et propterea hæc
 ut reuera veneranda honora-
 mus & salutamus. ipse enim ty-
 pus viuifica crucis absque ora-
 tione sacra effectus, penes nos
 colitur, & contenti sumus fi-
 gura eius ad suscipiendam san-
 ctificationem. Et per adoratio-
 nem quæ facta est a nobis in
 eum, & per notam in fronte ex-
 pressam, atque per signaculum
 quod in aere per digitum fit, abi-
 gere dæmones speramus. Simi-
 liter & in imagine per nominis
 annotationem ad primitiui ho-
 norem reducimur: & salutan-
 tes ac honorabiliter adorantes,
 percipimus sanctificationem.
 Nam & sacra diuersa vasa ha-
 bentes, hæc salutamus atque am-
 plectimur, & sanctitatem quam-
 dam percipere ab eis speramus.
 Itaque aut crucem & sacra vasa
 stulte dicturi sunt communia &
 inhonoranda, sicuti fecit ea fa-
 ber & pictor & textor, eo quod
 non habeant orationem sacram
 sanctificantem illa: aut certe &
 venerabiles imagines tamquam
 sacras & sanctas & honorandas
 admittent. Ceterum volentes
 & alia zizaniis immixta planta-
 re semina, quasi ex spiritu py-
 thonico etiam adhuc effantur.

GREGORIVS EPISCOPVS ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
legit. ἀνέγνω.

Si vero quidam eorum qui in tali errore detinentur, dixerint, recte quidem a nobis & pie dici ea quæ in subuersionem imaginis quæ Christi dicitur, afferuntur, propter inseparabiles & inconfusas duas naturas, quæ in una subsistentia conuenerunt: sed * deficere nos a ratione, eo quod super immaculatæ ac semper gloriosæ, quæ proprie Dei genitrix est, & prophetarum, apostolorum quoque & martyrum, cum sint puri homines, & non ex duabus naturis, diuinitate scilicet & humanitate, in una subsistentia, instar unius Christi, ad fiendum imagines interdictionem facimus.

* Gr. dubi-
tate eo q.EPIPHANIVS DIACONVS
legit.

Nullus eorum qui in catholica ecclesia enutriti sunt, intellexerit vel direxit, quia recte ac pie iudicauerunt super hac nouitate: sed omnes summi sacerdotes, & sacerdotes tam orientis & occidentis, quam arcti & mesembriæ, anathemati destinauerunt eos qui ita senserunt. Verum modicam partem harum dioceseon seduxerunt, & a toto ecclesiæ corpore reciderunt, aut ignorantes, aut contempnentes Domini vocem dicentem: *Qui enim unum ex minimis meis istis scandalizauerit, expedit ei ut suspendatur mola asinaria circa collum eius, & demergatur in mare.* Et ipsum non reuerentes, utpote aduersus imaginem eius rabiem exercentes, nec sanctos eius erubescunt: sed & aduersus ipsos commouerunt linguas, ita dicentes.

Math. 18.

Εἰ δὲ ἄλλοι ἐν τῇ ἑσπέρῃ πλὴν καταχθέντων λέγουσιν, ὁρθῶς μὲν ἐβίσεως εἰρηθεῖαι ἅπασιν ἡμῶν τὰ ἐπὶ διαθήκῃ τῆς λειτουργίας τῆς Χριστοῦ εἰκόνας λέγοντες, διὰ τὸ ἀδιαίρετον καὶ ἀσύγχυτον εἶναι δύο φύσεων, εἶναι ἐν τῇ μιᾷ ὑπόστασιν σωελευσῶν· ὁπορεῖν δὲ, ὅπου ἕνεκα τῆς παναμώμου καὶ ὑπερενδόξου κυρίας θεοτόκου, θεωρηθῆναι, ὁποσῶλον τε ἐμάρτυρον, ἡμελῶν ἀνθρώπων ὄντων, ἐκ ἐκ δύο φύσεων, θεότητος ἐκ ἀνθρώποτητος, ἐν μιᾷ ὑπόστασιν, ὡς ἐπὶ τῆς ἐνὸς Χριστοῦ, τῆς εἰκόνας γινεσθαι πλὴν ἀπαρρησῆσιν ποιούμεθα.

EPIPHANIOS DIACONOS
ἀνέγνω.

Οὐδεὶς εἶναι ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἀναπετραμμένων νοήσεν ἢ εἰποιεν, ὅτι ὁρθῶς ἐβίσεως κακίαν ἔπαι τῆς τῆς καινοτομίας· ἀλλὰ πῶς δεχόμενοι καὶ ἱερεῖς τῆς ἐκείνης καὶ δύσεως, ἀρκτου τε ἐκ μεσημβρίας, ἀναδέμασι ἅπασιν ἐπέμψαν ἅπασιν οὕτω φρονήσαντας. μικρὸν δὲ μέρος ἀπεπλήσαντες εἶναι τῆς παροικίων, ἐκ τῆς σώματος ὅλου τῆς ἐκκλησίας ἔξετεμον, ἢ ἀνοήσαντες πλὴν τῆς κυρίου φωνῆς, ἢ καταφρονήσαντες, πλὴν λέγουσαν ὅς ἐστι εἶναι εἶναι τῆς μικρῶν τοῦτων σκαυδαλίας, συμφέροι αὐτῶν ἵνα μύλος ὀνικός κρεμασθῆται ἐπὶ τῆς τράχηλον αὐτῶν, καὶ βληθῆναι εἰς πλὴν θάλασσαν. ἐκ αὐτῶν μὴ ἐντραπέτες, ὡς καὶ τῆς εἰκόνας αὐτῶν λυθίσαντες, οὔτε ἅπασιν ἀγίοις αὐτῶν ἀδιδύται· ἀλλὰ ἐκ παρὸς αὐτῶν κενήσασιν τὰς γλώσσας, οὕτως λέγοντες.

ANNO
 CHRISTI
 787.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ GREGORIVS EPISCOPVS
 ανέγνω. legit.

Απορεῖν, ὅπου ἐνεκα τῆς παναμώμου
 καὶ ὑπερενδόξου κυρίας θεοτόκου,
 παρθενῆς, ἀποστόλων τε καὶ μαρτύρων,
 ψυχῶν ἀειζώνων ὄντων, καὶ ἐκ ἐκ δύο
 φύσεων, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος· ὅτι
 δεῖ πρὸς τοῦτους λέξαι, τὴν παρθένου
 ἀναστραπέυσης, οὐδὲ αὐτῶν ὅτι χρεία.

ΕΦΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ
 ανέγνω.

Οὐτε παρθένου διαλογικῶς ἢ ἀπο-
 στολικῶς, ἢ γραφικῶς, ἢ πατερικῶς,
 ἢ ἀποδοκμητικῶς, ἢ ἀπλῶς εἰπεῖν, ὡσε-
 ναις αἰαζομένην πεποιθήκασι, ἀλλ' ἐκ
 τῆς ἰδίας κοιλίας φησὶ γέννησθαι, τῆ κα-
 θολικῆ ἐκκλησίᾳ τῆς θεοῦ ἀντετάχθη-
 σαν· οὐτε περὶ τῆς παροικουμένης τῆς
 ἀρχαίου διαπονήσεως ἡμῶν θεοτόκου εἰ-
 κόνων, ἢ τῆς ἀρίων, ὅτιν αὐτοῖς δλη-
 θῆς ἢ ἀσεβῆς λόγῳ ἀντιτάξασθαι·
 κατὰ θεοῦ ὁδόν· τὸν λόγον ἀπεδείξα-
 μὲν. φάσαντες γὰρ εἰπεῖν ἐκ τῆς ἀ-
 ρίων πατέρων δευσαμῶν, ὅτι ἢ τῆς
 εἰκόνων πῆλ' ὅτι τὸ παροικουμένην δια-
 βάνει· καὶ ὅτι ὁ ἐνοροῦν εἰκόνα τῆς βα-
 σιλέως, ὅρα ἐν αὐτῇ βασιλέα. ὁ
 γουῦ παροικουμένην πῆλ' εἰκόνα, ἐν αὐ-
 τῇ παροικουμένην βασιλέα· ἢ γὰρ
 ἐκείνου μορφῆ καὶ τὸ εἶδος ὅτιν ἐν τῇ
 εἰκόνι. καὶ ὡσαυτὸ παροικουμένην εἰκόνα βα-
 σιλέως, πμωεῖδου δικαίως ὑφίσταται,
 ὡς ἀπόχρημα βασιλέα ἀπμάσας·
 καὶ τοῖς τῆς εἰκόνων οὐδὲν ἔστ' οὐ-
 σης, ἢ ξύλον καὶ χρώματα κηροῦ με-
 μιγμένα καὶ κεκραμμένα. Ὡς αὐτὴν
 ἴδον ὁ πῆλ' ὅτιν πῆλ' ἀπμά-
 ζων, εἰς αὐτὸ ἐκείνο, οὐ ὁ πῆλ' ὅτιν,

*Deficere nos a ratione, eo quod
 super immaculata & semper glo-
 riosa, qua proprie Dei genitrix
 est, & prophetarum, apostolorum
 quoque ac martyrum, cum sint
 puri homines, & non ex duabus
 naturis, diuinitate scilicet & hu-
 manitate: & quia oportet ad istos
 dicere, quod primo destructo, nec
 his sit opus.*

EPIPHANIVS DIACONVS
 legit.

Neque primum euangelice
 aut apostolice, aut scripturaliter,
 aut paterne, aut argumentose,
 & ut absolute dicamus, aut pie
 destructionem fecerunt; sed ex
 proprio ventre pronuntiantes,
 catholicae ecclesiae Dei restite-
 runt; neque de propositis inte-
 meratae dominae nostrae genitri-
 cis Dei imaginibus aut sancto-
 rum est illis verax vel pius ser-
 mo resistendi: quemadmodum
 iam, dante Deo verbum, de-
 monstrauius. Prius enim dixi-
 mus, ex sanctis patribus hau-
 rientes, quia imaginis honor ad
 principale transit; & quia qui
 intuetur imaginem regis, intue-
 tur in ea regem. Qui ergo adorat
 imaginem, in ea adorat regem:
 illius enim forma & species est
 * imago: & sicut qui iniuriam
 infert regis imagini, poenam iu-
 re perpetitur, tamquam qui ipsi
 causae, videlicet regi, inhono-
 rantiam intulit: quamquam
 imago nihil aliud sit quam li-
 gnum & colores ceræ immixti
 & temperati. Ita & hoc modo
 qui figuram cuiuslibet inhono-
 rat, in id ipsum cuius imago est,

*Gr. in ima-
 gine.

refert iniuriam. Sed & ipsa natura rerum docet, quia dum imago inhonoratur, utique principale inhonoratur. Hoc omnes homines sciunt, ipsosque cognoscunt aduersus patres infurgere, & catholicæ ecclesiæ traditioni resistere, atque naturam rerum non sequi. Iterum autem refertam mendacio habentes linguam, opinantur * offendere veritatem, dicentes.

* fraudare

GREGORIVS EPISCOPVS legit.

Verumtamen dicamus ea que sunt eorum destructionis. Quoniam quidem nostra catholica Christianorum ecclesia media inter Iudaismum & paganismum existens, neutrorum solennes ceremonias habet, sed noua pietatis & mystici sacrificii diuinitus traditi semita incedit, Iudaismi quidem sacrificia sanguinolenta & holocausta non admittens, paganismi autem præter sacrificia omnem idolorum factionem, & idolorum cultum abominans, qui auctor & inuentor abominabilis huius artis factus est. Spem enim resurrectionis non habens, dignum ludibrium sibi adinuenit, ut non presentem quasi presentem per derisionem exhibeat. Si ergo nil extraneorum est in ea, merito ut alienum etiam hoc, & demonici sensus virorum adinuentio, auertatur a Christi ecclesia.

EPIPHANIVS DIACONVS legit.

Immensurabilis ac friuola dictionis eorum litera plenissime deliramentis procurata, importunum quiddam & nimis

ἀναφέρει τὴν ὕβριν. ἀλλὰ ἐαυτῇ ἢ φύσιν τῆς θεωρημάτων διδάσκει, ὅτι τῆς εἰκόνος ἀπειραρχίας, πάντως τὸ θεωροῦν ἀπειράζειται. τοῦτο πάντες ἀνθρώποι ἴσασιν, ἐαυτῶν γινώσκουσιν τῆς πατέρων κατεπανίστασθαι, καὶ τῆς παραδόσεως τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐναντιοῦσθαι, ἐπὶ τῆς φύσεως τῆς θεωρημάτων μὴ ὀξυνοῦσθαι. πάλιν δὲ μετὰ τὴν εὐδοκίαν ἔχοντες τὴν γλώτταν, οἰοῦνται φρακροῦσθαι τὴν ἀλήθειαν, λέγοντες.

ANNO CHRISTI 787.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ἀνέγνω.

Πλὴν ἐροῦμεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀναγωγῆς. ἐπεὶ τῆς καθολικῆς ἡμεῖς τῆς Χριστιανῶν ἐκκλησίας μέση Ἰουδαϊσμοῦ & ἑλληνισμοῦ τυχεύουσα, οὐδὲ ὅπως αὐτῶν συνήθειαι τελεῖται μετέχουσα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰσοπέθειαν καὶ μετὰ τὴν θεοπαραδότου τρεῖς ὁδοὺς, τὰς μὲν Ἰουδαϊσμοῦ τὰς ἐναμίαις θυσιῶν & ὀλοκαυτώσεως μὴ φρακροῦσθαι, & δὲ ἑλληνισμοῦ πρὸς τὰς θυσιῶν & πῦσιν εἰδωλοποιῶν τε & εἰδωλολατρείαν βεβηλοῦσθαι, ὅς τινος καὶ ἐφωρετῆς τῆς βεβηλοῦσθαι τῆς τέχνης γερῆται. ἐλπὶδα γὰρ ἀναστάσεως μὴ ἔχων, ἀξίον ἑαυτῶν παύσιον σιωποῦσθαι, ἵνα τὰ μὴ φρόντα ὡς φρόντα διὰ τῆς χλῆνης παρασησῆ, εἰ οὐκ οὐδὲν τῆς ξένων ἔστιν ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ ὡς ἀλλότριον τοῦτο καὶ δαμονιοφόρον ἀνδρῶν ἕρημα ἀποτραπέτω τῆς τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ ἀνέγνω.

Τὸ τῆς ἀμέτρου χυδαγωγίας αὐτῆς γράμμα πληρέσταται τῆς ληροκοπίαις ὀξυνοῦσθαι, χεῖρόν τι & κομῶδη γένοιον

ANNO CHRISTI 797.

γελοῖον πηχάσει. ἐν γὰρ τοῖς κατόπιν εἰς κρημνοὺς καὶ φασαγίας κατενεχθέντες διὰ τῆς ἑαυτῶν λογιστῶν, νυκτὶ εἰς πέταυρον ἄδου ἑαυτῶν κατανηόχασιν, ἐλλωισμόδ' Ἐβραϊσμοδ' Ἰουδαϊσμοδ' Ἰστοφαινόμοι μέσσω εἶναι πλεῖν τῆς Χριστιανῶν ἐκκλησίαν. εἶτα πάλιν ἑαυτοῖς περὶ πηλοῦντες λέγουσιν, οὐδ' ὀποῖας ἀπάντων ἡθῶν τελετῆς μετέχον. ποιησαυῶν ἢ κακῶν διαλεχθέντων, ἢ ὡδὲ ἐκ δληθεύουσι. τὰ ληθῆς ἢ εἰπεῖν, ἑαυτοῖς ψεύδονται. τὸ γὰρ ψέδος οὐ τῆ δληθεία μόνον ἐναποδοται, ἀλλὰ ἔἑαυτῶν, ὡς ὁ ἱεροψάλτης ἐφη Δαβὶδ' ἐψεύσατο, γὰρ, φησὶν, ἡ ἀδικία ἐαυτῆ. Βασιλεὺς οὐδ' ὁ Καισαρέων πατέρας, οὐ εἰς πᾶσαν πλεῖν γινώσκων φησὶν ἔχῃ λθεν, ἐν αὐτῶν τῶν παρομοίῳ τῆς κτ' Σαβελλίου λόγου ἀπὸ οὕτως φησὶ μάχεται Ἰουδαϊσμός ἐλλωισμῶν, ἀμφότεροι δὲ Χριστιανισμῶν. αὐτοὶ δὲ Ἐδοκωῶτες ἰσπερσοφοὶ τῆς πατέρων εἶναι, μέσσω ἀπεφύσαντο πλεῖν τῆς Χριστιανῶν πίστιν πούτων τῆς δυο ἐναυπῶν. ὁ μὲν γὰρ Ἰουδαϊσμός πενίαν θεότητος, ὁ δὲ ἐλλωισμός πολυθείαν εἰσηγάγε. Γρηγόριος γὰρ ὁ τῆς θεολογίας ἐπὶ νυμφοποιῶν δυοῖν πλεῖν ἀπαγόρευσειν ποιούμενος, οὕτω φησὶ θεοδ' ὅταν εἶπω, λέγω πατρὸς ἔἑ ἡμῶν πνεύματος· οὐτε ἰσπερ ταῦτα τῆς θεότητος χειροδῆς, ἵνα μὴ δῆμον θεῶν εἰσαγάγωμεν· οὐτε ἐν τῆς πούτων ὀλιγοδῆς, ἵνα μὴ πενίαν θεότητος κατακριθῶμεν, ἢ διὰ πλεῖν μοναρχίαν ἰουδαίζοντες, ἢ διὰ πλεῖν ἀφθονίαν ἐλλωίζοντες. τὸ γὰρ κακὸν ἀμφότεροι ὅμοιον, καὶ ἐν τοῖς ἐναυπῶν δὲ λίσκηται. τὰ μὲν τῆς παλαμῆς διαθήκης, ἢς μετέχον ὁ Ἰσραηλῆς

rifu dignum existit. In posterioribus enim in præcipitia & fauces per ratiunculas suas inducti sunt: nunc autem in profundum inferni se intulerunt, mediam inter Iudaismum & paganismum pronuntiantes esse Christianorum ecclesiam. Deinde iterum intra se cadentes dicunt, neutrorum solennes ceremonias habere. Igitur aut ibi mentiuntur, aut hic veritatem non dicunt. Sed ut verius dicatur, sibi mentiantur. Mendacium enim non modo veritati contradicit, sed & sibi, ut facer psalmista inquit David. Mentita est enim, ait, iniquitas sibi. Basilius ergo Cæsariensium præsul, cuius in omnem terram exiit sonus, in ipso proœmio sermonis sui contra Sabellianos scripti sic ait: Impugnat Iudaismus paganismum, uterque vero Christianismum. Ipsi autem qui putantur super patres esse sapientes, mediam perhibuerunt esse Christianorum fidem inter hos duos aduersarios. Iudaismus quidem inopiam diuinitatis, at vero paganismus multitudinem deorum induxit. Gregorius enim qui a theologia cognominatur, utriusque abiectionem faciens, ita dicit: Dei autem cum dixero, Patris aio & Filii & Spiritus sancti: neque supra hæc deitate excedente, ut non vulgus deorum introduceamus, neque intra hæc definita: ne diuinitatis inopia iudicemur, aut propter monarchiam iudaizantes, vel propter deorum copiam paganizantes. malum enim in utroque simile, licet in contrariis inueniatur.

* Gr. antecedentibus

* barathra

* sibi non constantes dicunt,

Psal. 26.

* sibi videntur

Oratione in Christi natiuit.

* damnemur,

Et quæ veteris quidem sunt testamenti, quod tenuit Israeliticus Concil. Tom. 19. Ppp

ANNO CHRISTI 787.

populus, Dei traditio erat: paganorum autem, dæmonum. Ergo & hic cum diuinitus traditis præceptis dæmonica connumerauerunt & commiscuerunt, imaginem Domini idolum pronuntiantes, dæmonum imaginibus confimilem. Calumniantur ergo & Abel & Noe & Abraham sacrificiorum causa, quæ ab ipsis per animalia sunt oblata, & Moysem, & Samuel, & Dauid, & reliquos patriarchas; quia & ipsi extranea & pagana sacrificia Deo sacrificabant: quamquam scriptura testimonium eorum perhibeat sacrificio, dicens: *Odoratus est Dominus in odorem suauitatis. Utinam cognouissent veritatem, quia quæ Deo dicantur, accepta sunt apud Deum. Immolauerunt enim Domino Deo, scriptum est. Quæ vero dæmonibus, abominabilia & respuenda.*

Sacrificarunt enim demoniis, & non Deo, ait scriptura. A nobis ergo & per nos est malum atque huius aduersum, & non ex subiectis materiis. Idolum enim, ut ait Apostolus, quid est? & idolothytum quid est, nisi quod quæ immolant gentes, dæmoniis immolant, & non Deo? Porro plurimum errantes, & iniurias & mendacia fingentes, deliberrant, & inferunt huiuscemodi.

Genes. 8.

Deut. 32.

1. Cor. 10.

GREGORIVS EPISCOPVS legit.

Quiescat ergo omne os obloquens iniqua & contumeliosa contra nostrum Deo acceptum consilium atque sententiam. Sancti enim qui Deo placuerunt, & ab ipso sunt dignitate sanctitatis honorati, viuunt semper Deo, licet hinc migrauerint. Quos qui in mortua arte

λαός, θεοῦ ὑπακούσας ὑπαῖρξαν· αἱ δὲ ἑλλήνων, δαμονίων. ἰκοῦντο ἔσταιν ἅπαντα τοῖς θεοῦ ὑπακούσας προστάγμασι τὰ δαμονιώδη συνελθόντων τε ἔσταιν ἐπιμαζαν, ὡς περὶ τὴν εἰκόνα τῆς κυρίας εἰδώλον ἀπεφιλώθητο ταῖς τῶν δαμονίων εἰκόσι παραπλησίως, κατηργήσονται οὐκ ἔσταιν ἄβελ, ἔσταιν ἄβελ, καὶ ἄβρααμ, ἔσταιν ἄβρααμ παρ' αὐτῶν προσερχθέντων θυσιῶν διὰ ζώων, ἔσταιν Μωυσέως, ἔσταιν Σαμουήλ, καὶ Δαβίδ, ἔσταιν λοιπῶν πατριάρχων, ὅτι καὶ αὐτοὶ ζήνας καὶ ἑλληνικὰς θυσίας τῷ θεῷ ἐθύσασαν· καίτοι γε τῆς γραφῆς μνημονεύσας τῆς αὐτῶν θυσιῶν ὡς φησὶν θεὸς κύριος εἰς ὄσμην βωδίας, εἶπε ἐγνωσαν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι τὰ τῷ θεῷ ἀναπεδύματα, ἀποδέκται ὑπὸ αὐτοῦ. ἔθυσαν γὰρ κυρίῳ τῷ θεῷ, γέγραπται. τὰ δὲ τοῖς δαμονίοις, βδελυκτὰ καὶ ἀποθήματα. ἔθυσαν γὰρ δαμονίοις καὶ οὐ θεῷ, φησὶν ἡ γραφή. ἀφ' ἡμεῖς οὐκ καὶ δι' ἡμεῖς ὅτι τὸ κακὸν ἔσταιν ἐναντίον τούτου, καὶ ἔσταιν ἡ ὑποκαμμένων ἰδίων. εἰδωλὸν γὰρ, φησὶν ὁ δόξολος, πῶς ἔσταιν; ἢ εἰδωλὸς οὐκ ἔσταιν, εἰμὴ ἀθύει τὰ ἔθνη, δαμονίους θυεῖ, καὶ οὐ θεῷ; τὰ μέγιστα δὲ σφαλμάματα, καὶ ὑβρεῖς καὶ ψευδῆ ἀναπλάσεις, σκέπτονται, καὶ ἑπιφύροισι τοῖς ἀδελφοῖς.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ἀνέγνω.

Παυσάτω οὐκ ἅπαν ἡμῶν λαῶν ἀδελφοὶ καὶ ἐφύβεσθε κατὰ τὴν ἡμετέραν τῆς δευτέρου γράμματος τε καὶ ψήφου. ὅτι τῷ θεῷ διαρρησθέντες ἡμεῖς, καὶ παρ' αὐτοῦ ἠμνησθέντες τῷ ἀλλοτρίῳ τῆς ἀγιότητος, ζώσιν ἀεὶ θεῷ, καὶ ἐναντίον αὐτοῦ μετέσταν. οὐκ ὁ ἐν νεκρῶν τέχῃ

ANNO
CHRISTI
787.

καὶ ἐξηγήθη, μηδέποτε ζήσασιν, ἀλλ' ἔξ
ἀπὸ κλέμνων Ἑλλήνων ματαίως ἐφύ-
ρεθίσθη, ὡς ἱεροῦ μὲν ἀνασηλοῦ, βλά-
σφημος δὲ ποδείκνυται.

atque odibili, nunquam vivente,
sed ab adversariis paganis vane
reperita, pensat erigere, blasphemus
ostenditur.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ
ἀπέγνω.

EPIPHANIVS DIACONVS
legit.

Ἐπὶ τοῖς παρ' αὐτῶν νυνὶ λεχθεῖσι
ξένοις καὶ ἄλλοτελοῖς ἑαυτῶν τῆς τῆς
θεοῦ εἰρήνης δόξα κινούσιν, καὶ ὁ κύ-
ριος ἡμῶν τοῖς γνωσίοις καὶ ἀδόξως εἰς
αὐτὴν πσεύσασιν ἀφῆκεν, εἰπόν· εἰρή-
νῳ τῷ ἐμῷ δίδωμι ὑμῖν, εἰρήνῳ
τῷ ἐμῷ ἀφήμι ὑμῖν. πῶς γὰρ εἰρήνη,
εἰάν κ' τῆς αὐτῶν γνώμης ἐ ψήφου ἢ
καθολικῆ ἐκκλησίᾳ διδώσεται, κρα-
τοῦσα καὶ βεβαίου μὲν ταῖς παραδό-
σεσιν αὐτῆς; ὅ γὰρ δὲ ἡμεῖς ἡμεῖς κινούμε-
νοι πάντοτε τοῖς πατράσι συμφωνοῦμεν,
καὶ τῇ παραδόσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς
δοξῆς, τῆς δὲ ἐν ἀμπύως ἐχόντων ὡς
ἐχθροῦν δόξα φέρουσι. τούτοις οὐκ ὡς
ἐξ ὅλου τῆ σώματος τῆς ἐκκλησίας
ἑαυτῶν δόξα τεύμενται, οὐ πάντοις
ἀληθεῖς περὶ κλητικῆς, ἐν πνεύμα-
τι καὶ ἀληθείᾳ τῷ θεῷ λατρεύοντες, ἐ-
ταῖς εἰκονικαῖς ἀναζωγραφήσις εἰς ἐξή-
γησιν καὶ ἀνάμνησιν μόνον ἔχοντες, καὶ
ταύτας ἐπισημασμένοι καὶ ἀναζω-
γράφοι, κατὰ τῆς ἀδέκτου αὐτῶν παρὰ
τῷ θεῷ γνώμης τε καὶ ψήφου τῷ θεῷ
ἐταῖς τῆς ἀληθείας ἐνδεδμημένοι, τῷ
σφρομάσῃ τῆ πνεύματι ἐκκεντῶν.
ὅ γὰρ ἀπὸ αἰῶν ἀπαρῆσαντες τῷ
θεῷ ἀγιοί, περὶ ἡμετέρῃ ἀφέλειαν τε
καὶ σωτηρίαν τῶν βίους αὐτῶν ἀναγε-
γραμμένοι ἡμῖν καταλιπόντες, καὶ
τὰ παρ' αὐτῶν παρεχθέντα ἀναζωγρα-
φητικῆς ἐξηγήσεως ἐν τῇ καθολικῇ ἐκ-
κλησίᾳ ἀπαρῆσαντες εἰς ἐπισημῶν τῆς ἡμετέρας νοός, καὶ περὶ ἀναζω-

In his quæ ab eis nunc dicta
sunt, extraneos & alienos se a
Dei pace demonstrent; quam
videlicet Dominus nosster his
qui germane ac sine dolo in il-
lum credunt, dimisit dicens: Pa-
cem meam do vobis, pacem meam
relinquo vobis. Quomodo enim
pax, si contra eorum consi-
lium & sententiam catholica
ecclesia erigitur, confortata &
certificata traditionibus suis?
Qui enim diuino zelo mouentur,
semper patribus & tradi-
tioni ecclesiasticarum legum
concordant: eum vero qui con-
trarie se habet, vt inimicum ef-
fugiunt. Hos ergo tamquam eos
qui ex toto corpore ecclesie se-
se reciderunt, non cessant veri
adoratores, qui in spiritu &
veritate Deo seruiunt, & ima-
ginales picturas in relationem
& commemorationem tantum
habent, & has amplectuntur
atque salutant, contra repro-
bum diuinitus consilium eo-
rum atque sententiam, thorace
veritatis induti, pugione spiri-
tus pungere. Sancti enim patres
qui a seculo Deo placuerunt, ad
nostram salutem atque vtilita-
tem vitas suas conscriptas no-
bis dimittentes, etiam ea quæ
a se acta sunt, per picturæ narra-
tionem in catholica ecclesia tra-
diderunt, in commemoratio-
nem animi nostri, & ad erectio-

nem conuerſationis ſuæ. Et enim ſanctus Baſilius in ſer-
mo ſuo ſuper laude ſanctorum
quadraginta martyrum ſic ait:
Age itaque, in medium eos per
commemorationem adducen-
tes, communem vtilitatem ipſo-
rum hiſ qui præſentes ſunt, con-
ſtituamus, præmonſtrantes om-
nibus velut in pictura virorum
fortia facta. Nam & bellorum
præconia & verborum ſcripto-
res multotiens & pictores deſi-
gnant, * alii quidem ſermone
adornantes, alii vero tabulis exar-
antes; multoſque ad virilita-
tem erexerunt vtrique. Quæ
namque ſermo hiſtoriæ per au-
ditionem exhibet, hæc pictura
tacens per imitationem oſten-
dit. Commiſcentes autem præ-
conia ſua verſutia, talia fantur.

* Gr. illi
quidem ſ.
ad. hi ve-
ro t.

GREGORIVS EPISCOPVS
legit.

Quomodo autem & ſuperlau-
dabilem matrem Domini, in qua
obumbravit plenitudo diuinitatis,
per quam nobis illuxit lux inac-
ceſſibilis, excelsiorem calis, & ſan-
ctiorem cherubim, in vili gentilis
arte pingere audent? Aut iterum
eos qui conregnaturi ſunt Chri-
ſto, conſeſſoreſque * fieri, ac iu-
dicare orbem terrarum, atque con-
formes * fore gloriæ ipſius, qui-
bus, vt ſacra dicunt eloquia, di-
gnus non erat mundus, non eru-
beſcunt gentili arte pingere? Ne-
faſ enim eſt Chriſtianis, qui ſpem
reſurrectionis habent, demonum
cultricum gentium moribus vti,
& ſanctos, qui tali & tanta
gloria reſplendebunt, in inglo-
ria & mortua materia iniuriis
cumulare. Nos enim ab alienis
Φαυδρωέας ἀγίους ἐν ἀδόξῳ ἐνεκρά ὕλη καυθεύεζεν. ἡμεῖς γὰρ ὡρὰ τῆς

* futuri, ac
iudicaturi
* futuri
Hebr. 11.

γῆ τῆς αὐτῶν πολιτείας. καὶ γὰρ καὶ ὁ ἅγιος Βασιλεὺς ἐν τῷ * ἐγκομιῶ τῆς
ἀγίων πεσαρθεκοντα μὲν τῶν λόγων
αὐτῶν οὕτως Φησί· δένδρο δὴ οὐκ εἰς μέ-
σον αὐτῶν ἀγαθόντες διὰ τῆς ὑπομη-
σεως, κοινῶ πλὴν παρὶ αὐτῶν ὠφέ-
λειαν τοῖς παροδοσι κατασησώμεθα,
περὶ δὲ ἕξαστες πᾶσιν ὡσπερ ἐν γραφῇ
ταῖς τῆς ἀνδρῶν ἀρεθείας. ἐπεὶ ἐ π-
λέμων ἀνδραγαθήματα ἐ λογορε-
φοι πολλάκις ἐ ζωγράφοι διασημα-
νοισιν, ὅ μὴ τῶ λόγῳ κοσμοῦτες,
οἱ ὅ τοῖς πίναξιν ἐχαραθόντες· ἐ π-
λοῦς δὴ γάραν εἰς ἀνδρίδῳ ἐκείνοι. ἀ
γὰρ ὁ λόγος ταῖς ἰσοθείας δι ἀκοῆς πα-
είησι, ταῦτα γραφῆσι ὡσπῶσαι διὰ μι-
μήσεως δέικνισι. συμμιζαντες δὲ ἐγ-
κόμια ἑαυτῶν τῇ πανουργίᾳ, πᾶδε
φασίν.

ANNO
CHRISTO
787.
* ἐγγρα-
σεῖ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ἀνέγνω.

Πῶς δὲ καὶ πλὴν πανύμνητον μητέρα
τῆς θεοῦ, ἐν ἣ ἐπεσκίασε τὸ πλήρωμα
τῆς θεότητος, δι ἧς ἡμῖν ἐλαμψε τὸ
φῶς τὸ ἀπερόσιτον, πλὴν ὑψηλοτέρῳ
τῆς οὐρανῶν, καὶ ἀνωτέρῳ τῆς χερου-
βιμ, ἐν τῇ χυδαίᾳ τῆς Ἑλλῆως τέχῃ
γράφειν κατατολμῶσιν; ἢ πάλιν αὐτῶ
μέλλοντας συμβασίλθῃν τῷ Χριστῷ,
συγκαθέδροις τε γίνεσθαι, καὶ κρίνειν
πλὴν οἰκουμένην, καὶ συμμόρφους τῆς
δόξης αὐτῶ ἔσεσθαι· ὧν, ὡς τὰ λόγια
φασίν, ἐκ λῶ ἀξιοῦ ὁ κόσμος· ἐκ
ἐντρέπονται τῇ τῆς Ἑλλῆως αἰαργα-
ψαδαι τέχῃ; οὐδεμίαν γὰρ τοῖς ἐλ-
πίδα ἀσάσεως κεκτημένοις Χρῆστα-
νοῖς δαμνολογατρῶν ἐθνῶν ἔδειο χη-
δαί, καὶ αὐτῶ ποιαντῆ μέλλοντας δόξῃ
Φαυδρωέας ἀγίους ἐν ἀδόξῳ ἐνεκρά ὕλη καυθεύεζεν. ἡμεῖς γὰρ ὡρὰ τῆς

ANNO CHRISTI 787.

ἄλλοτεῶν οὐ δεχόμεθα τὰς ἑποδείξεις τῆς καθ' ἡμᾶς πίστεως. καὶ ἵπ' ἑαυτῶν δαμονίων θεολογούντων Ὁ Ἰησοῦν, ἐπέημα αὐτοῖς, ἀπαξιῶν ὑπὸ δαμονίων μδρτυρεῖσθαι.

non suscipimus probationes fidei nostrae. Etenim demoniis Deum predicantibus Iesum, increpabat eos, dedignatus a demonibus testimonium habere.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ ἀνέγνω.

EPIPHANIVS DIACONVS legit.

Ἐξ ἐγκωμίων δρεξάμενοι βούλομαι τῶν ἀπλυστέρων συναρπάσαι πρὸς τὴν ἐαυτῶν ματαγοφροσύνην. ἄλλ' ὁ φρόνημα τῆ ὀφείας ἔχοντες ἔ οὐχὶ τὸ πανοδρῆρον, ἔ τὸ ἀκέραιον τῆς περὶ σεραῖς, ἴσασι καὶ λόγους καὶ ἐγκωμίοις τὴν πανάχραντον καὶ πανάμωμον, καὶ ἀληθῶς καὶ κωλύως θεοτόκον, καὶ τῶν ἀγίων πμᾶν, καὶ τὰς τούτων δρεταῖς διὰ ἰσορριῶν βίβλων ἐν μνήμη φέρειν, καὶ αὐτὸς διὰ εἰκονικῆς σηλορηαφίας ἀναγνωρεῖν τοῖς τε ἀθλοῖς καὶ τὰς ἀνδρίας αὐτῶν, καὶ τούτοις μεγαλυέιν τῆς ἀνωτάτω πμᾶς, καὶ γινώσκων αὐτῶν καὶ Ὁ θεῶν δόξασον ἀιαλύσαντας, καὶ σὺν Χριστῶ ὄντας, ἔ πρεσβύειν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τὴν εὐλιχρινῆ καὶ ἀκραφινῆ πίστιν καὶ λαπρείαν ἐν πνύματι καὶ ἀληθείᾳ τῶ θεῶ μόνῳ περσφύρειν, καὶ μὴ τοῖς ὑπὸ ὀυρδῶν οἰοσδῆποτε κπσμοσι. π δὲ τὴν ἕλλη λαβόντες ὡς ἀιχρῶν, κακίειν ἐδέλοισι τὴν ἀληθείαν; ἔδῃ αὐτῶν μᾶλλον φυγεῖν τὸ χεῖρον, καὶ τὸ κρεῖττον ἐλέδσαι, καὶ ἀναμνηδύειν τῶν παλαι παρὰ τῆς γραφῆς ἐπαμουμδῶν ἀγίων θυσιῶν, ὅτε τῶ θεῶ περσρήρον, ὅτε δὲ τοῖς δαμονίοις· καίτοι γε ἡ αὐτῆ ἕλλη πύχαιουσα, παντὸς μασμοδ ὑπὸ ἤρχεν ἐμπλεως. καὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον μόνον δόξασλέποντες, κατηγοροδσι τῆς ἐκκλησίας Ἐλλωικῶν ἀναπλασμάτων ἔχιν σύμβολα. ἄλλ' ἐκ ὁπῶ ἡ

A laudibus inchoantes, volunt simpliciores surripere ad vanum sensum suum. Sed qui prudentiam serpentis habent & non versutiam, simplicitatemque columbae, norunt & sermonibus & laudibus intemperatam & immaculatam vere ac proprie Dei genitricem & sanctos honorare, & horum virtutes per historicos libros ad memoriam reducere, & rursus per imaginales titulationes nota facere certamina & fortitudines eorum, atque hos magnificare supremis honoribus, & scire illos secundum sacrum Apostolum dissolutos cum Christo esse, & intercedere pro nobis, & sinceram ac summam fidem & seruitutem in spiritu & veritate soli Deo offerre, & non quibuscumque creaturis quae sub caelo sunt. Quid autem materiam sumentes ut turpem, contumeliosis volunt afficere veritatem? quos oportebat potius quod peius est fugere, & quod melius est sectari, & priscorum recordari sanctorum sacrificiorum, quae a scriptura laudantur; * quomodo Deo, modo vero demonibus offerrentur: quamquam existens materia omni erat contagio plena. & subiectum tantum aspicientes, calumniantur ecclesiam gentilium figmentorum habere indicia. Sed nō quia

Phil. ii

* Gr. quando Deo offerrebantur, quando vero demonibus: quamquam eadem existēs materia, omni

materia in diuersis contrarieta-
tibus rerum utilis exprobratur
vel turpis ostenditur, despicien-
da est eius utilitas. Si enim stu-
duerint taliter intelligere & ex-
cipere, * polluentur omnia se-
cundum ipsos quæ Deo sunt di-
cata, sacra scilicet vestimenta,
& vascula sacra. Etenim qui quæ
paganorū sunt sapiebāt, ex auro
& argento idola construebant,
ac libamina ex vino libabant, &
ex farina lagana militiæ cæli of-
ferebant hi qui ex Hebræis ido-
lolatræ fiebant. Restat ergo eis
incufare catholicam ecclesiam,
quia pagani per historicos li-
bros deos suos dæmones collau-
dabant: & nos non collaudem-
us sicut pagani neque Deum
qui super omnia est, neque fan-
ctos eius, per historicos libros;
quia ex alienis recipimus ap-
probationes. O subuersionem
& amentiam! Cum enim homi-
nes procul dubio simus sensibili-
les, rebus sensibilibus vtimur ad
cognitionem & commemora-
tionem omnis diuinæ ac piæ tra-
ditionis. Deinde vt adultera-
tores veritatis, subuertentes vias
simul & intelligentias Domini,
dicunt.

GREGORIVS EPISCOPVS
legit.

*Super hoc ergo examinato &
pertractato * edicto nostro, præ-
beamus & ex diuinitus inspirata
scriptura, & ex probabilibus pa-
tribus nostris manifesta testimo-
nia conspirantia nobis, & ro-
borantia huiuscemodi piam in-
tentionem nostram; quibus non
contradicat qui horum habet ex-
perimentum: qui autem igno-
rat, discat & retineat illa vt Dei.*

* Gr. do-
gmate

ὕληεις διαφόροις ἐν ἀνοήτοις παρ-
ματων χρησιμύουσα καλίζεται ἢ ἀ-
ρεὰ δύνεται, ἄφροσύνον αὐτῶν τὸ
χρησιμον. εἰ γὰρ μέλλοιεν οὕτω νοεῖν τε
καὶ ἐκλαμβάνεσθαι, οἴχοισται πάντα
κατ' αὐτῶν τὰ τῶ θεῷ καθιερωμένα,
λέγουσιν δὴ ἱεραὶ ἐδίητες, & σκάνη ἱερα.
& γὰρ τὰ Ἑλλήων φρονουῦτες, ἐκ
χρυσῶν & ἀργύρου εἰδωλα κατασκευά-
σαν, & σπονδας ἕξ οἴνου ἔσπονδον, & ἕξ
ἀλάτου * γωνόνας τῆς ἐραπῆς τῆ οὐρα-
νοδ οἱ τῶ Ἑβραίων εἰδωλα λατρήσαντες
παροσέφερον. λέπεται οὖν αὐτοῖς ἐγ-
καλεῖν τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, ὅτι
Ἑλλῆες διὰ ἰσραηλῶν βίβλων τῶν
ἐαυτῶν θεοῖς τε & δαίμονας ἐπικωμῶ-
σι καὶ ἡμεῖς μὴ ἐπικωμῶσωμεν, κατὰ τοὺς
Ἑλλῆες, μήτε τῶ ἰσραηλῶν θεῶν,
μήτε τῶν ἀγίων αὐτῶν διὰ ἰσραηλῶν βί-
βλων, ὅτι ἕξ ἀλλογενῶν δεχόμεθα τὰς
ἀποδείξεις. ὡς τῆς ἁγίας ἑσπῆς καὶ τῆς
ἁγιοσύνης. δηλαδὴ γὰρ ἀνθρώποι ὅτις
ἀσθητικοὶ, ἀσθητικῶς παροσέφερον
μετα πρὸς ἡμετέραν ἀναγνώσειν, &
ὑπομνήσιν πάσης θείας & ὁσέως πα-
ροσδοσεως. εἶπα ὡς ἁγία χρῆται τῆς
ἀληθείας, διασφύροντες & τὰς ὁδοὺς
& τὰς ἐννοίας τῆς κυρίου, λέγουσιν.

ANNO
CHRISTI
787.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ἀνέγνω.

Πρὸς τοῦτω οὖν τῶ διεξέτακτῶ &
δικοιμμένῳ ἡμῶν δόγματι, ἁγία ἑσ-
πῆς & ἐκ τῆς θεοπνεύτου γραφῆς καὶ τῶν
ἐγκρίτων ἡμῶν πατέρων ἐναργεῖς τὰς
μδρωλεας συμπενοῦσας ἡμῖν, & ὁπ-
κυρούσας τῶ τοιοῦτον ἡμῶν ὁσέως ἁπο-
πὸν· αἰς μὴ ἀντιρεῖ ὁ ἐν πείρα πύτων
ὑπαρχῶν. ὁ δὲ ἀγνοῶν, μανθανέτω
κατεχέτω αὐτὰς, ὡς τῆς θεοδ οὐσίας.

ANNO CHRISTI 797.

καὶ κατὰ μὴν περὶ τὸν λόγον ἐκ τῆς κυριολέκτου Φωνῆς λεγούσης· πνεύμα ὁ θεὸς, καὶ ὁμοῦς θεοσκεινωῦντας αὐτῶν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνοῦν· καὶ πάλιν· θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πρόσωπον· καὶ, οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε, οὔτε εἶδός αὐτοῦ ἑώρακατε καὶ μακαριζούσης τοῦ μὴ ἰδόντος αὐτῶν, καὶ περὶ πάντας.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ ἀνέγνω.

Ὅταν πνὲς τὰ ὄρα διασφύρειν ἑπιχεῖται δόγματα κατὰ τὸ αὐτοῖς δοκοῦν, θαυμαζέτω μηδεὶς, εἰ γραφικῶς λόγοις κέχρηται· ἐπεὶ καὶ πάντες αἵρεσιάρχαι ἐκ τῆς θεοπνεύτου γραφῆς τὰς τῆς ἑαυτῶν πλάνης συλλέγουσιν ἀφορμας, τὰ διὰ τῆ ἀγίου πνεύματος ὁρθῶς εἰρημύρα τῆς ἑαυτῶν κακονοίας ἄρα χαράσσοντες. καὶ τοῦτο περὶ ἀνεφώνησε Πέτρος ἡ κορυφαία τῆς ἀποστόλων σάλπιγγος, λέγων· ἂ ὁ ἀμαθὴς καὶ ἀσηλεκοί σφελθοῖσι κατὰ τὰς ἰδίας ἑπιθυμίας. ἴδιον γὰρ ἔστι τοῖς αἵρεσιώταις, καὶ τὰς ἰδίας ἑπιθυμίας σφελθοῦν πλὴν τῆς θεῶν καὶ ἀληθινῶν δόγματων γνώσιν. καὶ τοῦτο γὰρ τὸ ἀγίων πατέρων τὸ κύριος ἐμπέσεν με δὲ ἄλλων ὁδῶν αὐτῶν εἰς ἔργα αὐτῶν, ἐπὶ τῇ σαρκὶ οἰκονομίας τῆς Χριστοῦ ἐκλαβόντων, Ἀρειῶν καὶ Εὐνόμων, ἔπειτα αὐτῶν, ἐπὶ τῆς ἀνώγειας γνησίως ἐξελάβοντο, ἐκ τούτου τῆς γνώσεως ἄρετραπῶσαν. πάλιν δὲ ὁ Ἀπολλινάριος διαβεβαίωσεν φωνῆν κακῶς νοήσας, τὸ οὐδεὶς ἀνέβηκεν εἰς οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τῆς οὐρανοῦ καταβὰς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· εἰς ἀποπῆαν ἐκτέτραπται, λέγων, μετὰ

et secundum primam quidem rationem ex eius voce diuinitus dicta, que ait: Spiritus est Deus, & qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare: et iterum: Nemo Deum vidit unquam: et, neque vocem audistis, neque speciem eius vidistis: et beatificante eos qui non viderunt eum, et crediderunt.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ & cubuclesius legit.

Cum aliqui recta, secundum quod sibi videtur, dogmata conantur peruertere, nemo miretur, si scripturæ verbis vtuntur. Nam & omnes hæresiarchæ de diuinitus inspirata scriptura erroris sui colligunt occasiones, quæ per Spiritum sanctum recte dicta sunt, malignis sensibus suis adulterantes. Et hoc summa prænuntiavit apostolorum tuba, Petrus videlicet dicens: Quæ indocti & instabiles peruertunt secundum sua desideria. Proprium est enim hæreticis, secundum sua desideria peruertere diuinorum & verorum scientiam dogmatum. Generaliter enim sanctis patribus nostris, Dominus creauit me in operibus viarum suarum in opera sua, in dispensationem Christi secundum carnem factam asumentibus, Arius & Eunomius, & qui iuxta ipsos sunt, in supernam & diuinam generationem acceperunt, ac per hoc a recta scientia retro redierunt. Rursus autem Apollinarius euangelicam vocem male intelligens: Nemo ascendit in calum, nisi qui de calo descendit Filius hominis: ad prauitatem conuersus est, dicens, cum

ANNO CHRISTI 797.

carne illa descēdiffe Deum Verbum, quam habens in cælis erat, æternam quamdam & consubstantialē sibi : & apostolicum quoddam diātū obiiciens, quod perhibet : *Secundus homo Dominus de calo* : * dicat, secundum quod sibi visum fuerat. Nullique mirandum, si & noua huius prauitatis sectatores ex diuina scriptura nobis proferunt opinionones : ex magistris enim suis acceperunt occasiones. Voces enim quæ super inuisibili & incomprehensibili diuinitate dictæ sunt, in carnis dispensationem Domini nostri Iesu Christi, qui est vnus ex sancta trinitate, commutauerunt. Quis enim eorum qui bene sentiunt, nescit, quod illud quod dicitur, *Deum nemo vidit vnquam*, super diuina natura sit scriptum ? & illud, *neque vocem eius audistis, neque speciem eius vidistis*, si intellexerit quis super humanitate, totum euangelium subuertet ? Vbi enim ponemus illud quod fatemur, *Dixit Dominus discipulis suis* : Et, *dixit Dominus ad Iudeos qui ad se venerant* : Et *Dominus dixit, Vt vobis scriba & pharisæi* ? vel rursus quomodo intelligemus, *Aperiens os suum, docebat eos* ? significanter hæc super humanitate. Illud autem : *Neque vocem eius audistis, neque speciem eius vidistis*, super diuina substantia. Secundum id enim quod homo factus est perfectus Deus Verbum, vt prædiximus, & vocem audiuimus, & speciem eius vidimus etiam post resurrectionem. Palpatus est enim, & apparēs discipulis, differebat eis de regno. Deinde & diuinam seruitutem & adorationem, quam Chri-

σαρκὸς καταβελκέναι (V) θεὸν λόγον ἐκείνης, ἡ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἔχων ἐπιγχαίει, πρεσβυτέρων πνα καὶ σωοιστωδύλω ἀπὸ καὶ ἀποστολικῶ πνα ῥησιν πρεσβαλλόμενος λέγουσαν· ὁ δευτέρος ἀνθρώπος ὁ κύριος ὃς οὐρανοῦ ἠπατῶτο κτλ ἡ ἀπὸ δοκιμῶν καὶ θαυμασῶν οὐδέν, εἰ καὶ (C) τὴ κενῆς ταύτης Φαυλόπτης ἀρεσιώται ἐκ τῆς θείας γραφῆς ἡμῖν πρεσφύρονται τὰς ὑπολήψεις ἐκ γὰρ τῆς ἐαυτῶν διδασκαλῶν ἔλαβον τὰς ἀφορμας. τὰς γὰρ ἐπὶ τῆς ἀρεσιώτου ἐκκαταλήθη του θεότητος φωνὰς εἰρημένας, εἰς τὴν κτλ σαρκὰ οἰκονομίαν ἀππλάξαντο ἔκκειν ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος. πῆς γὰρ τῶ φρονουμένων οὐ γινώσκεις, ὅτι τὸ θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε, ἐπὶ τῆς θείας φύσεως ὅτι γεραμμένοι; καὶ τὸ, οὔτε φωνῶν ἀυτῶ ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτῶ ἑώρακατε, εἰ ἐκνοήσῃ πῆς ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ὅλον τὸ διάλογον ἀναφέπει; ποδ γὰρ ἐπιστομῶν τὸ, εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἐαυτῶ μαθηταῖς; ἔ, εἶπεν ὁ κύριος πρεσς τῶν ἐληλυθότων πρὸς αὐτῶν Ἰουδαίους; καὶ εἶπεν ὁ κύριος· οὐαὶ ἡμῶν γεραμμάεις καὶ φarisαῖοι; ἢ πάλιν πῆς ἐκνοήσῃ ἀνοήτως τὸ σῶμα αὐτῶ ἐδίδασκεν αὐτοῖς; δῆλον ταῦτα ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος. τὸ δὲ ἔπε φωνῶν ἀυτῶ ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτῶ ἑώρακατε ἐπὶ τῆς θείας οὐσίας. καὶ δὲ γὰρ ἀνθρώπος πῆλος ἐγγύεσθ ὁ θεὸς λόγος, ὡς φθάσαντες εἶπομεν, ἔ φωνῶν ἀυτῶ ἀκηκόαμεν, ἔ εἶδος αὐτῶ ἑώρακαμεν ἔ μτλ πῆς ἀνάστασιν. ἐπὶ λαφῆθη γὰρ, ἔ ὁ πῆδόμενος πῆς μαθηταῖς, ἔλεγε αὐτοῖς πῆ πῆς βασιλείας, εἶπα τῆ ἔ πῆς δίδου λατρείαν καὶ πρεσκυμένην, ἡ (C) Χριστιανοί

1. Cor. 15.
* Gr. decipiebatur

Ioan. 1.

Ioan. 5.

Matth. 23.

Matth. 5.

Ioan. 5.

Ioan. 10.

ANNO CHRISTI 787.
* i. e. 390 dicitur
in concilio

Ἰσχυροὶ * ἀληθινῶς ἐ εὐλαβικῆ πίστιν ἐν
ἑαυτοῖς ἔχουσι, τῇ χειρὶ καὶ μνησκῆ
προσκυνῶσι καὶ ἀσπασίαν. ἐν τού-
τοις ἄλλοις δύοις ἀσπασίαν ἔδει ἵνα
παρ' αὐτοῖς διεσφραμμένοι. πρῶτον
καὶ χριστιανοκατήγοροι εἰσι τε ἐ προ-
σαγορεύονται. λέγουσι γὰρ, ὅτι πλὴν
ἤρεπουσαν τῷ θεῷ προσκυνῶσιν καὶ
λατρεῖαν τῆς σεπταῖς εἰκόσι προσφύ-
ροισιν. (α) Χριστιανοί, καὶ ὅτι πλὴν ἀκα-
τάλητῆ (β) φύσιν ἀεὶ ἀφύλακτοι. ὡ-
ς τῆς παρεκδροπῆς καὶ ἠλιθιότητος, καὶ
εἰς τούτοις ἔητον ἔπεται ἕκαστος ἑξ
χώραν ὁ λόγος, ἀλλὰ λοιδορίας καὶ
συκοφαντίας μεσῶς. (γ) ἄλλοι Χριστιανοί
οὐτε πλὴν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσ-
κύνουσιν τῆς εἰκόσι ἀπέχειν, οὐτε τῷ
θεῷ ἴσως τῆς σαυροῦ, οὐτε τῆς ἀσπασί-
του καὶ ἀκατάλητῆ φύσεως εἰκόνα
ποτὲ πεποιθήσασιν. ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος
σαυρὸς ἐξήνετο, ἔπειθ' ἔπειθ' ἐν ἡμῖν,
τὰ τῆς ἀσπασίτης οἰκονομίας αὐτῆς ἀνα-
γράφουσι ἐ ἐκινούρουσι. καὶ γινώσκον-
τες, ὅτι πνεῦμα ὁ θεὸς, ἔπειθ' ἔπειθ' προσ-
κυνῶσιν αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
θείᾳ θεῷ προσκυνῶσιν, πλὴν κατὰ πίστιν
προσκυνῶσιν ἐ λατρεῖαν αὐτῶν μόνω
τῷ ὅτι πάντων θεῶν ἐν τῆς ἀσπασίτης
μῶς ἀσπασίται. ἐπειθ' (δ) θεῶν πύ-
πον τῆς σαυροῦ ἐ τῆς σεπταῖς εἰκόνας πό-
δα καὶ σφραγῆ κινουμένης πρὸς πλὴν τῆς
προσποτύπων ἀναγωγῆς ἀσπασίται
δα, καὶ μνησκῆς ἀσπασίται. μά-
ταιοι οὐδ' ἐ ἑσπασίται καὶ σαυραὶ παν-
τάπεισι αἱ κοφολογία αὐτῶν παρὰ
τῆς ἀληθείας ἀποδείκνυται, ὡς καὶ τὰ
ἑξῆς ἀλλοτελῶς τῆς βίσεβείας ἐνοή-
σαντες, φασίν.

stiani * veram & sinceram fi-
dem in se habentes, affectuosa
ac honoranti adorationi confi-
mitem prædicant. In his quip-
pe duabus rebus est illud quod
apud eos peruersum est. quare
& Christianorum calumniato-
res sunt & appellantur. Dicunt
enim, quia decentem Deum a-
dorationem & seruitutem ima-
ginibus offerunt Christiani, &
quia incomprehensibilem diui-
nam naturam circumscribunt.
O abnegationem & stolidita-
tem, & quidquid his aliud atti-
net! Non enim locum habet ser-
mo, sed maledicto plenus est &
calumniis. Christiani quippe a-
dorationem quæ in spiritu & ve-
ritate est, neque imaginibus, ne-
que diuinæ figuræ crucis impar-
titi sunt; sed neque inuisibilis &
incomprehensibilis naturæ ima-
ginem vnquam fecerunt, sed
secundum quod Verbum caro
factum est, & habitauit in nobis,
ea quæ humanæ dispensationis
eius sunt, pingunt & * imagi-
nantur. Scientesque quia spiri-
tus est Deus, & eos qui adorant
eum, in spiritu & veritate oportet
adorare, adorationem & ser-
uitutem quæ per fidem est, ipsi
foli Deo, qui super omnes in Tri-
nitate laudatur, offerunt. Nam
diuinum typum crucis & vене-
rabiles imagines desiderio & af-
fectu flagrantes, secundum prin-
cipalium relationem salutamus,
& honorabiliter adoramus. Van-
a itaque & inania, seu * clande-
stina omnimodis atque leuia eorum
eloquia esse monstrantur a
veritate, quemadmodum & ce-
tera aliena pietate intelligen-
tes, aiunt.

* f. vera & sincera fides in se habet.

Ioan. 4.

Ioan. 1.

* imagi- bus expri- munt.

* Gr. infir- ma

GREGORIVS EPISCOPVS legit.

Et in veteri testamento dicente ad Moysen & ad populum: Non facies tibi idolum, neque omnem similitudinem, quæcumque in cælo sursum, & quæcumque in terra deorsum: eo quod in monte de medio ignis vocem verborum vos audiuistis, & similitudinem non vidistis, sed vocem.

Dent. 5.

ERIPHANIVS DIACONVS legit.

Hinc occasionem impietatis attrahunt, quasi pueros Christianos sophismatibus suis portentoſa rabie inficere nitentes. Quia igitur si per imaginum ſcriptionem habes in commemorationem Christum, vel ſanctos eius, in idololatriam dilaberis. Omnemque hi fortes iniuſtitiam meditantes, in prælocutionibus ſuis ad dictionem qua præcipitur, Non facies omnem ſimilitudinem, fugiunt: & veritatem in iniuſtitia poſſidentes, & ſuam iuſtitiam volentes ſtatuerere, exercent ſe ad impietatem: & in inſubſiſtencia mendacii glorianteſ, a veritate alienantur. Voces enim quæ olim in lege data ſunt populo Iſrael qui vitulo ſeruiit, & Aegyptiarum abominationum experimentum habuit, Chriſtianoꝝ ſacraꝝ cateruæ coaptanteſ, ſe publicant & portentoſe loquuntur, * aduſti labiis oris ſui. Vtinam intellexiſſent, quia Dominus inducturus eos in terram repromiſſionis, eo quod habitarent in ea gentes colenteſ idola, & adoranteſ dæmonia, ſolem quoque ac lunam,

* Gr. veluti larua terriſtanteſ, quod ſi per.

Exod. 32.

* Gr. & capiuntur

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ANNO CHRISTI 787.

ἀνέγνω. Καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ Φήσας * ὡς ἔστιν ἡ Μωσῆα ἔειπεν τῷ λαόν· οὐ ποιήσεις σεαυτῶν εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἀνω, & ὅσα ἐν τῇ γῆ κατω· διότι ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τῆ πυρὸς Φωνῶν ῥημάτων ὑμεῖς ἤκούσατε, ἐξ ὁμοίωμα ἐκ εἶδετε, ἀλλ' ἢ Φωνῶν.

ΕΡΙΦΑΝΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ ἀνέγνω.

Ἐπεδθεν τὴν ἀφορμὴν τῆς ἀσεβείας ἐφέλκονται, ὡς περ παῖδας τῶν Χριστιανῶν μορμολύπιοι τῶν εἰδωλῶν σφίσιμασιν, ὅτι γε εἰ διὰ εἰκονικῆς ἀναλογιαφήσεως ἔχουσιν εἰς ἑαυτοὺς Χριστὸν ἢ τῶν ἀγίων ἀνδρῶν, εἰς εἰδωλολατρείαν καταλιπαροῦνται. καὶ πᾶσαν ἀδελφίαν μελετήσαντες ἐν τοῖς παρελεγμένοις παρ' αὐτῶν ἔθνησιν, πρὸς τὴν οὐ ποιήσεις πᾶν ὁμοίωμα, καταφθῶρισι λέξιν· ἔτι δὲ ἀλλήλων ἐν ἀδελφίᾳ κατέχοντες, τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ἠποιώτες εἶναι, παιδοῦσθεοῦσαν ἑαυτῶν πρὸς ἀσέβειαν· ἔτι αὖτ' ἀξία τῶν ψεύδους ἐναβρωθῶν, τῆς ἀληθείας ἠλλοπεῖονται. ταῖς γὰρ παλαινομοθετηθῆσας τῶν λαῶν Ἰσραὴλ Φωναί, τῶν τῶν νόμων λατρευομένων, καὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν βδελυγμάτων πύραν θρόνων, μεταρρύθμιζοντες εἰς τὴν τῶν Χριστιανῶν εἰς ὁμῆσιν, ἑαυτοῖς τε διατελοῦντες περὶ τὸν εἶμαρτος, ὅφελον ἐνεόησαν, ὅτι μέλλων ὁ θεὸς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσελθὼν αὐτοῦ, διὰ τὸ κατοικεῖν ἐκεῖ ἔθνη εἰδωλολατρευῶντα ἔπεσοκωνέντα δαίμονιοις, ἠλίω τε καὶ σελήνῃ,

ANNO CHRISTI 787.

καὶ ἀσέβει, ἔ ἐπ' οἷς κήσιασιν, ἀλλὰ
ἔ πετεινοῖς, ἔ πετραπόδοις, καὶ ἔρπε-
ποῖς, ἔ οὐ θεῶν ζώνη ἔ ἀληθινῶν, ἐνο-
μοθετεῖ τοῦ οὐ ποιήσας σεαυτῶν εἰδωλον,
οὐδὲ παντὸς ὁμοιώμα, ὅσα ἐν τῶ οὐ-
ρανῶ ἀνώ, ἔ ὅσα ἐν τῇ γῆ κατω. ἐπει-
δή τῷ ἑπιφάνει, ἀπαγγέλλων αὐτῶν τῆς εἰ-
δωλολατρίας· οὐ προσκυνησας αὐ-
τοῖς, οὐδ' οὐ μὴ λατρεύσας αὐτοῖς. ἡνίκα
ἔ πῶ σκηνώσῃ ἔ μδρπελου κτ' πῶ ἔ
θεοῦ διαταγῶν ἐποιεῖ οἱ πῶς θεοφρον
αὐτῷ Μωσῆς, τὰ σύμπαντα δεικνῆς δὲ
λα αὐτῶν, αἰδμητὰ χερουβίμ ἀνθεσπό-
μορφα, ἀνίπυα τῆν νοσητῆν, ἐκ χερ-
σίου κατεσκιάσασε, κατασκιάζοντα τὸ ἰ-
λασῆλον, (ἰλασῆλον) τὸ ἔ Χριστὸν
προσκυτωῦν. αὐτὸς γὰρ ὄσιν ἰλασμοῦ
τῆν ἀμδρῶν ἡμῶν, ὡς φησιν ὁ θεῶς
δοτοσολος. ἐκέν δια δύο προαγματων
αὐτῶν εἰσηγγῆν εἰς θεογνωσῆν, τοῦτο
μῶν λέγων κῦελον ἔ θεόν σου προσ-
κυνησας, καὶ αὐτῶν μόνω λατρεύσας·
τῆτο ἔ, ποιήσας χερσῶν χωνῶτα χερου-
βίμ, κατασκιάζοντα τὸ ἰλασῆλον, ἢ ποι-
προσκυτωῦντα αὐτῶν. ἔ δια τῆς ὁρα-
σεως καὶ τῆς ἀκοῆς ἀηγγῆν αὐτῶν κῦ-
εἶω τῶ θεῶν προσκυνηεῖν, καὶ αὐτῶν μόν-
ω λατρεύειν. ἀλλ' οὐτοι διασροφῆς
μεσὸν ἔχοντες φρόνημα, ἔ δοτοσολικῶν
ρήσιν προσβάλλοντα τιαίνε.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ἀνέγνω.

Καὶ ἡλλαξαν πῶν δόξαν ἔ ἀφθάρ-
του θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρ-
τοῦ ἀνθρώπου· καὶ ἐσεβάσθησαν, καὶ
ἐλάτρευσαν τῇ κήσῃ ἔ τῷ κήσαν-
τα. καὶ αὐτῶν· εἰ δὲ ἔ ἐγνώκαμεν κτ'
σαρκα Χριστὸν, ἀλλὰ νῶν ἐκείνη γνώ-
ueramus secundum carnem Christum, sed nunc iam non nouimus
Concil. Tom. 19.

stellasque & alias creaturas, sed
& volucres, & quadrupedia, at-
que reptantia, & non Deum vi-
uum & verum; legem dabit:
Non facies tibi idolum, neque om-
nem similitudinem, quacumque
in celo sursum, & quacumque in
terra deorsum. Quandoquidem
subinfert, abstrahens eos ab ido-
latria: *Non adorabis ea, neque*
seruies illis. Cum autem taber-
naculum testimonii secundum
Domini dispositionem faceret
fidelis famulus eius Moyses, vni-
uersa ostendens seruire illi, sen-
sibiles cherubim humanæ for-
mæ * instar intelligentium ex
auro patrauit, obumbrantes pro-
pitiatorium, Christum præfi-
gurans. Ipse est enim propitia-
tio peccatorum nostrorum, vt
ait diuinus Apostolus. Ergo
per duas res eos introduxit ad
Dei cognitionem, * illud qui-
dem dicendo: *Dominum Deum*
tuum adorabis, & ipsi soli ser-
uies: * hoc vero faciendo au-
reos & conflates cherubim ob-
umbrantes propitiatorium, id
est, adorantes illud: & per visio-
nem & auditum subleuabat eos
ad Dominum Deum adoran-
dum, & soli illi seruiendum.
Sed isti peruerfitate plenum ha-
bentes sensum, etiam aposto-
licum dictum proponunt hu-
iusmodi.

GREGORIVS EPISCOPVS
legit.

Et commutauerunt gloriam
incorruptibilis Dei in similitu-
dinem imaginis corruptibilis
hominis: & coluerunt, & ser-
uierunt creaturæ potius quam
creatori. *Et rursus:* Et si no-
1. Cor. 5.

Qq q ij

Rom. 10. eum: per fidem enim ambulamus, non per speciem. & eodem approbante dicente: Ergo fides ex auditu, auditus autem per Verbum Dei.

σκομῆν· διὰ πίστεως ἢ ὁμιλιῶν, οὐ διὰ εἰδούς. καὶ τὸ αὐτὸ ἰσοπέτως εἰρηκότως· ἄρα ἢ πίστις ἔξ ἀκοῆς, ἢ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος θεοῦ.

ΕΡΙΦΑΝΙΟΥΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥΣ
legit. ΔΙΕΓΝΩ.

Rom. 1. Palam dicendum est, quia ipsi comparati sunt gentibus, quæ commutauerunt gloriam Dei, & seruierunt creaturæ potius quam creatori, commutantes & peruertentes sensus apostolicos secundum sua desideria. Nam omnibus certum est, quia paganos irridere videtur Apostolus, dicendo: *Commutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis.* Infert enim: *Et volucrum, Et quadrupedum, Et serpentium:* licet ipsi fraudulenter integram reciderint disputationem, vt quasi ex hoc simpliciores decipiant, quasi de ecclesiæ imaginibus descriptionibus Apostolus hoc prætendat; præsertim cum illa quæ subinferuntur, manifestam habeant explanationem. Volucrum enim & quadrupedum & serpentium mentionem fecit, & quia seruierunt creaturæ potius quam creatori. Nouerunt historicorum librorum peritissimi, quia Ægyptii olim boues colebant, & alia quadrupedia, & volatilia diuersa, & muscas, & crabronum habitacula, & viliora istis animantia: Persæ vero solem & ignem. Græci autem super hoc omni creaturæ seruierunt; sed & Hebræorum quidam, vt liber Regnorum narrat, & prophetarum relationes. Nam dicant, quando stultæ factæ sunt gentes,

Διαρρήδην ὄντιν εἰπεῖν, ὅτι αὐτοὶ παρεοῖκασιν τοῖς ἔθνεσι, τοῖς ἀλλάξασιν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύσασιν τῇ κτίσει ἢ τῷ κτίσαντι, ἀλλάξασιν καὶ διαστρέψαντες τὰς ἐνοίας τὰς δόξολογικὰς καὶ τὰς ἰδίας ἰπποθυμίας, ἐπεὶ πᾶσιν ὀδυνήδον ὄντιν, ὅτι Ἑλλώνας κωμωδῶν ὁ δόξολογῶν φησὶν ἐν τῷ λέγειν· ἠλλάξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιωματι εἰκότος φθαρτοῦ ἀνθρώπου. Ἰπποφέρει γὰρ καὶ πετεινῶν, καὶ τετραπόδων, ἔρπετῶν· καὶ ἰσοπέτως ἔχοντες αὐτοὶ ἔξέπεμον τὴν ὀλοκληρον φροσιν, ἵνα ὡς ἐκ τούτου ὄντιν ἀπλοστέροις διελίσσωσιν, ὅτι ὡς τῶν τῆς ἐκκλησίας εἰκονικῶν ἀναζωγραφήσεων ὁ δόξολογῶν δόξοποιεῖται· καὶ τοῖοι γὰρ τὰ ἰπποφύρομυρα φημερᾶν ἔχει τὴν διασάφτησιν. πετεινῶν γὰρ καὶ τετραπόδων ἔρπετῶν μνήμην πεποιήται, καὶ ὅτι ἐλατρεύσασιν τῇ κτίσει παρὰ τὸ κτίσαντα. ἴσασιν οὖν ἡ ἰσοπέτων βίβλων ἐμπεύροτασι, ὅτι Αἰγύπτιοι πάλαι βόας ἐσέβοντο, καὶ ἕτερα τετραπόδα, ἔρπετινὰ διάφορα, ἔμυας, ἔσφηκίας, ἔβυτελέστερα τούτων κνώδαλα· Πέρσαι δὲ ἡ ἡλίον ἐν τῷ πύρ. Ἑλλώνας δὲ πρὸς τούτοις καὶ πᾶσιν κτίσει ἐλάτρεύσασιν· ἀλλὰ ἔτι ἡ Ἑβραίων πνεύς, καὶ ὡς ἰσοπεῖ ἡ τῶν βασιλειῶν βίβλος, καὶ τῶν περὶ τῶν αἰ διηγήσεως. ἐπεὶ ἐπίπετῶσιν, πῶς ἢ ποτε ἐματαιώθη τὰ ἔθνη,

ANNO CHRISTI 787.

Ἐ σκοπίθη ἡ ἀσιωγῆτος ἀπάν καρδία; & obscuratum est insipiens cor eorum? antequam credidissent in Christum, an postquam crediderunt? utique antequam credidissent: manifestum enim hoc. Si enim dixerint, postquam crediderunt in Christum gentes, creaturæ ac idolis deferuisse, dispensationis Christi Dei nostri prophetiæ secundum ipsos mendaces erunt, quæ pronuntiatae sunt de ecclesia. Erit Ierusalem sancta, & alienigenæ non transibunt per eam ultra. & Misericordiam meam non dispergam ab eis, neque profanabo testamentum meum; & quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita. Si vero ab agnitione Dei se exules facientes, & ante Christi aduentum traditi sunt in reprobum sensum, diabolo seruietes, vana est aduersus Christianos accusatio quæ nunc ab eis efficitur, & fiducialiter dicet ad eos Isaias clamans: *Va qui scribunt malitiam: scribentes enim, malitiam scribunt.* Igitur maligne ac tergiuersatorie apostolicas & ceteras sacræ scripturæ voces accipientes, festinant magnum salutis nostræ mysterium dispensationis Christi Dei nostri, per quem redempti sumus ab errore idolorum, peruertere, & in se gloriam transferre: sed nullus eis credit Christianorum. Confitemur enim vniuersi, ab errore idolorum & ab omni religione gentili Christum verum Deum nostrum in profectioe sua, qua secundū carnem ad nos venit, nos penitus abstraxisse. Porro si ipsi hoc minime confitentur fuisse factum, nec confessionem, nec vocationem eius ha-

ἢ ἀσιωγῆτος ἀπάν καρδία; & obscuratum est insipiens cor eorum? antequam credidissent in Christum, an postquam crediderunt? utique antequam credidissent: manifestum enim hoc. Si enim dixerint, postquam crediderunt in Christum gentes, creaturæ ac idolis deferuisse, dispensationis Christi Dei nostri prophetiæ secundum ipsos mendaces erunt, quæ pronuntiatae sunt de ecclesia. Erit Ierusalem sancta, & alienigenæ non transibunt per eam ultra. & Misericordiam meam non dispergam ab eis, neque profanabo testamentum meum; & quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita. Si vero ab agnitione Dei se exules facientes, & ante Christi aduentum traditi sunt in reprobum sensum, diabolo seruietes, vana est aduersus Christianos accusatio quæ nunc ab eis efficitur, & fiducialiter dicet ad eos Isaias clamans: *Va qui scribunt malitiam: scribentes enim, malitiam scribunt.* Igitur maligne ac tergiuersatorie apostolicas & ceteras sacræ scripturæ voces accipientes, festinant magnum salutis nostræ mysterium dispensationis Christi Dei nostri, per quem redempti sumus ab errore idolorum, peruertere, & in se gloriam transferre: sed nullus eis credit Christianorum. Confitemur enim vniuersi, ab errore idolorum & ab omni religione gentili Christum verum Deum nostrum in profectioe sua, qua secundū carnem ad nos venit, nos penitus abstraxisse. Porro si ipsi hoc minime confitentur fuisse factum, nec confessionem, nec vocationem eius ha-

* ἢ. ματῶν ἀποστολικῶν

Psal. 88.

Isai. 10. secundum 70.

bent. Vnde aduersus eos Apostolus ait: *Quid enim habes, quod non accepisti?* At si acceperunt, illam redemptionem confiteri debuerāt, & suscipere imagines, quæ sunt ecclesiastici decoris in oculorum aspectum nobis effectæ, & enarrationes euangelicæ per eas in mentes nostras assumptæ in commemorationem & relationem euangelicæ historiæ, sicuti crebrius dictum est. Et quoniam alias quoque apostolicas voces proponunt, dicentes:

1. Cor. 4. *Et si noueramus Christum secundum carnem, sed nunc iam non nouimus: per fidem enim ambulamus, non per speciem:* in medium proferamus harum interpretes & magistros magniuocos. Ioannes itaque qui fulgentius auro & lapide possidet magisterium, interpretans Apostoli dictum quod ait: *Itaque ex hoc nos neminem nouimus secundum carnem. Et si cognouimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non nouimus:* ita dicit: Neminem nouimus secundum carnem fidelium. Quid enim & si in carne sunt? sed vita illa carnalis periit, & defursum nati sumus spiritu, & aliam nouimus ciuilitatem & conuersationem, & vitam, & constitutionem quæ in cælis est. Iterum eiusdem; Auctorem esse Christum demonstrat: vnde &

2. Cor. 5. *Et si noueramus Christum secundum carnem, sed nunc iam non nouimus.* Dic mihi, numquid carnem deposuit, & nunc non est cum corpore? absit: etenim & nunc in carne est.

Hom. 11. in 2. ad Cor. Hic enim Iesus, qui assumptus est a nobis in cælum, sic veniet. Sic, quomodo in carne cum corpore. Quomodo ergo ait: *Et si*

καὶ πρὸς αὐτοὺς φησὶν ὁ ἀποστόλος· πὶ ἢ ἔχῃς, ὃ ἐκ ἑλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβον, ἐκένω ὁμοιωθῆναι ὡφείλον τιμὴν ἀπολύτρωσιν, καὶ τὰς εἰκόνας δέξασθαι, ἐκκλησιαστικὰς ὑπερεπίαι ἐν τῇ ἡμῶν ὀφθαλμῶν ὁρατοῖς ἡμῶν γενημέναις, καὶ διηγήσας βιαγγελικὰς δι' αὐτῶν εἰς τὸν νόον ἡμῶν ἀναλαμβάνουμένης πρὸς ἀμνησιν ἐδῆξῃσιν τῆς βιαγγελικῆς ἰσοειας, ὡς πολλὰ γὰρ εἴρηται. καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς καὶ ἑτέρας ἀποστολικὰς φωνὰς πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν καὶ σὰρκα Χριστὸν, ἀλλὰ νῦν ἐκέπην γνώσκομεν· διὰ πίστεως γὰρ ὡφείπατομεν, καὶ οὐ διὰ εἰδούς· εἰς μέσον ἀγαθωμεν τὸν πύπτον ἐρμηνεύτας μεγαλοφώνους διδασκάλους. Ιωάννης οὖν ὁ ὑπερῆριστον καὶ λίθον ἡμῶν διδασκαλίᾳ κεκτημένος, ἐρμηνεύων τὸ αὐτὴν τῶ ἀποστόλου ρῆσιν λέγουσαν· ὡς ἡμεῖς ἀπὸ τῶ νῦν ἔδρα οἶδαμεν καὶ σὰρκα· εἰ ἢ ἐγνώκαμεν καὶ σὰρκα Χριστὸν, ἀλλὰ νῦν ἐκέπην γνώσκομεν, οὕτω φησὶν· οὐδὲνα οἶδαμεν καὶ σὰρκα τῶν πιστῶν. πὶ γὰρ εἰ καὶ ἐσάρκα εἰσιν; ἀλλὰ ἡ ζωὴ ἐκείνη ἢ σαρκακικὴ ἀπέλετο, ἐκείνη ἐγγενήθη πνεύματι, ἐκείνη οἶδαμεν πολιτεία καὶ διαγωγὴν, καὶ ζωὴν, ἐκείνη ἐστὶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ πάλιν τῶ αὐτοῦ· ὁ Χριστὸν ὄντα δεικνύσι. διὸ καὶ ἐπήγαγεν· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν καὶ σὰρκα Χριστὸν, ἀλλὰ νῦν ἐκέπην γνώσκομεν. πὶ οὖν, εἰπέ μοι; τίμὴν σὰρκα ἀπέδρετο, καὶ νῦν ἐκείνη ἐστὶν σῶματος; ἀπαγε· ἐ γὰρ ἐ νῦν ἐν σαρκακί ὄσιν. οὕτως γὰρ ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀγαλλοφθῆς ἀφ' ἡμῶν εἰς οὐρανὸν, οὕτως ἐλθῆσεται. οὕτως, πῶς; ἐν σαρκακί τῶ σῶματος. πῶς οὖν φησὶν· εἰ δὲ καὶ

ANNO CHRISTI 797.

ANNO CHRISTI 787.

ἐγνώκαμεν καὶ σαρκὰ Χριστὸν, ἀλλὰ
 νῦν ἐκέπη γινώσκοντες; ὅτι εἰ ἔπαθη-
 ῖν ἐγνώκαμεν Ὁ Χριστὸν, ἀλλὰ νῦν
 ἐκέπη. Ἐπὶ ἡμῶν μὲν γὰρ καὶ σαρκὰ,
 καὶ ἐν ἀμάρτιας ἦν. καὶ δὲ μὴ καὶ σαρ-
 κὰ, καὶ μὴ ἐν ἀμάρτιας εἶναι. Ἐπὶ δὲ
 Χριστοῦ καὶ σαρκὰ, καὶ ἐν τοῖς παθη-
 μασιν ἦν τῆς φύσεως, ὅτι ἐν τῷ διψῆν,
 ἐν τῷ πεινῆν, ἐν τῷ κοπᾶν, ἐν τῷ κα-
 τεύδην. ἀμάρτιας γὰρ οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ
 δόλος ἐρέθη ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ. διὸ ἔ-
 λέγει πρὸς ἡμῶν ἐλέγχῃ με πῶς ἀ-
 μάρτιας; καὶ πάλιν ἔρχεται ὁ ἀρ-
 χων τοῦ κόσμου τούτου, ἔν ἐν ἐμοὶ ἐυ-
 ρήσθαι οὐδέν. καὶ δὲ μὴ καὶ σαρκὰ, καὶ καὶ
 τούτων ἀπὸ ἀλλήλων λαίπρον, οὐ καὶ ἐκτός
 σαρκὸς ἦν. καὶ γὰρ μὴ πᾶντις ἔρχεται
 κρινῶν πᾶν οἰκουμένῳ, ἀπαθῆν αὐτῶν
 ἔχον ἔκ ἀκήρατον. εἰς ὃ καὶ ἡμεῖς βα-
 θυόμεθα, συμμόρφου τοῦ σώματος ἡ-
 μῶν ἡμοιωθῆναι τῷ σώματι τῆς φύσεως
 αὐτοῦ. ἘΚύριλλος ὁ Ἀλεξάνδρειος
 ὁ ὑπερμαχὸς τῆς εἰλικρινοῦς ἡμῶν πί-
 σεως, σαφηνίζων ἡμῶν καὶ αὐτὸ ῥητόν,
 οὕτως διερωτῶν. ἐπειδὴ γὰρ γέγο-
 νεν ἀπόθετος ὁ μονογενὴς τοῦ θεοῦ λό-
 γος, ἔριζα τῶν γένους ἐφάση δευτέρα,
 οὐ καὶ πᾶν πῶς ἄδამ, ἀλλὰ
 ἐν ἀμείνοσιν ἀσυγκρίτως νοουμένῳ ἔ-
 ὑπερῶσαν μεταστοιχείουμεθα πῶς
 ζῶν. οὐ γὰρ ἐσμὲν ὑπὸ θανάτου, ἀλλὰ
 ὑπὸ αὐτῶν τὰ πάντα ζωοποιούμεθα
 λόγον. ἔκ οὐδὲν ὅστις ἐπὶ ἐν σαρκί, του-
 τῆστιν ἐν ἀδενείᾳ σαρκική, ὅ ὅστις ἡ
 φθορὰ. οὐ ποδοῦ ἡ λέξις ὁ Γαῦλος, ὅτι
 οὐ σαρκώται Χριστός. εἰ γὰρ ἔλεξι,
 ὅτι οὐδένα ἐγνώκαμεν καὶ σαρκὰ, οὐ
 ἔστο σημαίνει. ἐπεὶ πῶς ἀπέθανε; σαρ-

noueramus secundum carnem
 Christum, sed nunc iam non noui-
 mus? quia & si passibilem noue-
 ramus Christum, sed iam nunc
 non. Nam nostrum secundum
 carnem esse, est in peccatis esse:
 & non secundum carnem
 esse, in peccatis non esse. Christi
 vero esse secundum carnem, est
 in passionibus esse naturæ; vt
 puta sitiendo, esuriendo, fati-
 gando, dormiendo. Peccatum
 enim non fecit, nec dolus in-
 uentus est in ore eius. Vnde &
 dicebat: *Quis ex uobis arguet*
me de peccato? & iterum: *Venit*
princeps mundi huius, & in me
non inueniet quidquam. Igitur
 non secundum carnem Chri-
 stum esse, est iam ab his tristi-
 tiis liberari, & non absque car-
 ne esse. Etenim cum ipsa ve-
 nient iudicaturus orbem, im-
 passibilem eam habens & in-
 corruptibilem: in quod & nos
 transibimus, configurato corpo-
 re nobis effecto corpori clarita-
 tis eius. Præterea Cyrillus Ale-
 xandrinus propugnator sincere
 fidei nostræ, explanans no-
 bis idem dictum, taliter inter-
 pretatur: Nam quia factus ho-
 mo est vnigenitus Dei Verbum,
 & radix generis apparuit secun-
 da, non iuxta primam quæ est
 ex Adam, sed in melioribus in-
 comparabiliter intelligendam
 & existentem transformamur
 ad vitam. Non enim sumus sub
 morte, sed sub ipso Verbo quod
 cuncta viuificat. & nemo est
 in carne, id est, in infirmitate
 carnali, quod est corruptio.
 Non autem hoc dicit Paulus,
 quod non fit in carne Christus.

Nam etfi dicit, *Neminem nouimus secundum carnem*, non tamen hoc significat. siquidem quomodo mortuus est? hoc enim carnis in-

firmitas est. Ergo quod dicit, hoc est : Factum est caro Ver-
bū , & pro omnibus mortua est:
& sic cognouimus eum secun-
dum carnem , verumtamen ex
hoc iam non nouimus. Nam &
si est nunc in carne (resurrexit e-
nim tertio die, & ascendit in cae-
los) sed supra carnem intelligen-
tur. Non enim iam moritur, ne-
que aliam aliquam carnis infir-
mitatem sustinet, sed his omni-
bus est potior tamquam Deus.
Videtis ergo aduerfarii , quia
non solum apostolicas voces per-
uertitis, sed sanctis patribus ad-
uersamini. Ipsi enim per ante-
lata dicta Christum passionibus
liberatum post resurrectionem
ostendunt, & nos docent tam-
quam conformes effectos cor-
pori claritatis eius, non secun-
dum carnem ambulare , id est,
non sectari carnales voluptates.
Porro vos vestigia horum perfe-
qui minime patientes, aliter quā
patres sapiendo, vanam quam-
dam * gloriam introducitis, &
viam non tritam ambulantes,
vosmet & sectatores vestros in
præcipitia & fauces inducendo,
in profundum inferni demergit-
is. Verum vobis nemo credit
non sequentibus sanctorum pa-
trum nostrorum doctrinam. Sane
illud quod dicitur, *Per fidem
enim ambulamus, non per speciem,*
idem Ioannes interpretans, sic
ait : Ne quis dicat : quid ergo?
dicendo , *quam diu sumus in
corpore , peregrinamur a Domi-
no , vt quid hæc dicis ?* Alieni
ergo effimur ab eo hic existen-
tes? Ante correxit, dicens: *Per fi-
dem ambulamus, non per speciem.*
Et hic quidem eum scimus, sed
non ita liquido . & alibi dicit:

κός γδ ἀδένεια τοῦτο. ὁ οὖν λέγει, τὸ πρῶτον
ὅτι· γέγονε μὲν σὰρξ ὁ λόγος, καὶ ὑπερ-
πάντων ἀπέθανε, καὶ ἕτως αὐτὸν ἐν σαρκὶ
μὲν καὶ σὰρκα· πάλιν δὲ πρὸ ἕντι ἕκεί-
πιν ἠνώσκειτο. εἰ γδ ἔστι νῦν ἐν σαρκί·
καὶ ἀνέστη γδ τριήμερος, ἔτι ἄλλοις εἰς
οὐρανοῖς· ἀλλ' ὑπερ σὰρκα νοεῖται·
ἐκείπιν γδ δόποθὴσκει, οὐτε ἄλλω πινὰ
σαρκὸς ἀδένειαν ὑπομῆκει, ἀλλὰ πινὰ
πάντων ὅτι πύτων ἀμείνων ὡς θεός. ὁρᾷ-
τε οὖν ὅτι ἐν ἀνθρώποις, ὅτι οὐ μόνον ταῖς
δόποσολικαῖς φωναῖς διαστρέφεται, ἀλλὰ
ἔτι πῶς ἀγίοις πᾶσιν ἐναντιοῦσθε. αὐτοὶ
μὲν γδ διὰ τῆς περὶ κειμένων δόποσ-
λικῶν ῥητῆρ, πατρῶν ἀπὸ ἀλλήλων ὁ
Χεῖρὸν καὶ πινὰ ἀνέδειξαν δόποσολικῶν
σῶμα, ἔτι ἡμᾶς ὁδηγοῦσιν ὡς συμμορφῶν
ἡμοῦν τῶ σῶματι τῆς δόξης αὐτῶν,
μὴ κατὰ σὰρκα περὶ πατρῶν, τοῦτέστι
μὴ ἐπακολουθεῖν ταῖς σαρκικαῖς ἡ-
δοναῖς. ὑμεῖς δὲ πῶς ἔχετε τῶν πύτων
κατακολουθεῖν μὴ ἀνεργῶν, ἔτερος
ἄλλοις τῶν πατρῶν φρονήσαντες, και-
νῶν πινὰ δόξαν παρεισφέρετε· καὶ ὁδὸν
ἀπειθεῖν βαδίζοντες, ἑαυτοῖς τε καὶ ἄλλοις
ἐπομῆροις ὑμῶν εἰς κρημνοὺς καὶ φασγ-
γᾶς ἀπάγοντες, εἰς πέταρον ἄδου κα-
ταβιβάζετε. ἀλλ' οὐδεὶς ὑμῶν πνεῦμα
μὴ ἐπομῆροις τῆς τῆς ὁσίων πατρῶν ἡ-
μῶν διδασκαλίᾳ. τὸ δὲ, διὰ πίστεως
περὶ πατρῶν, καὶ οὐ διὰ εἰδους, ὁ αὐ-
τὸς Ἰωάννης ἐρμηνεύων, οὕτω φησὶν·
ἵνα μὴ ἕως εἴπῃ· τί οὖν; λέγοντός σου,
ἐνδημιῶντες ἐν τῶ σῶματι, ἐνδημιῶν-
τες γδ πύτων κελου, τί ταῦτα λέγεις;
ἄλλοτε τοῦ μετὰ οὖν αὐτῶν ἐν ταῦτα
ὄντες; περὶ διώρων εἰπῶν· διὰ πί-
στεως γδ περὶ πατρῶν, οὐ διὰ εἰδους.
ἔτι ἐν ταῦτα μὲν αὐτὸν ἴσμεν, ἀλλ' οὐχ
οὕτω σαφῶς. ὁ καὶ ἀλλοχοῦ λέγει·
ἀρπ

ANNO
CHRISTI
787.

* opinio-
nem

2. Cor. 5.

Hom. 10. in
2. ad Cor.

ANNO CHRISTI 787.

αὐτὸν βλέπομεν ἐν ἐσώπῳ καὶ ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ προσώπων πρὸς προσώπων. καὶ ταῦτα μὲν ἀμφω Θεοπάτεροι πατέρες εἰρήκασι· ἐπεὶ καὶ ἐν ἄλλοις ῥητοῖς αὐτῶν ὁ Δόκτωρ Θεοφῆ ἡμῖν διαγγέλλει πλὴν ἐννοίαν, λέγων· ὁ ὄψιν βλέπει πρὸς τὴν ἐλπίδα; εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ἰσομοιῆς ἀπεκδεχόμεθα. προσέδηλον οὖν, ὅτι διὰ πίστεως περιπατοῦμεν, καὶ οὐ διὰ εἰδούς. οὐ γὰρ ὁρῶμεν ἐν ταῦτα Θεὸν, ἀλλὰ πιστεύομεν εἰς αὐτόν· ὅτι καὶ τὰ δημιουργήματα αὐτῶν πρὸς λέγουμεν παρ' αὐτῶν γεγονῆσθαι, καθὼς τῆ μεγαλοφωνίᾳ τῆ πνεύματος ὁ αὐτὸς κηρύττει λέγων· πρὸς νοοῦμεν κατηρτάται ἅπαντας ῥήματα Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλέπομενα γεγονέναι, καὶ θεωροῦντες πλὴν βέλτερον κίνησιν τῶν πάντων, εἰς ἐννοίαν ἐρχόμεθα τῆ σοφίας τὰ πάντα ποιήσαντος Θεοῦ. τῆ το οὖν ὅτι, διὰ πίστεως περιπατοῦμεν, καὶ οὐ διὰ εἰδούς· καὶ οὐχ ὡς αὐτοὶ ὅτι ἀπαμειβίως γλώσσῃς σφελουῶντες πλὴν ἐννοίαν πλὴν Δόκτωρ κίω, εἰς πλὴν τῶν σεπιδῶν εἰκόνων ποίησιν ὅτι ἐλαβόντο τὸ εἰρημνόν. ταῖς οὖν πατρικαῖς διδασκαλίαις ἀκούσαντες, ταῦταις ἀκολουθήσομεν, καὶ πλὴν νυκτὶ καινοτομίᾳ βδελυξάμεθα λέγοντες· ἐμίσησα ἐκκλησίαν πονηρῶν ἁγίων, καὶ μετὰ ἀσεβῶν οὐ μὴ καθίσω.

Nunc videmus in speculo & in 1. Cor. 13. anigmate, tunc autem facie ad faciem. Et hæc quidem ambo egregii patres dixerunt; quoniam & in aliis dictis suis Apostolus liquido nobis sensum indicat, dicens: Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus. Perspicuum ergo est, quia per fidem ambulamus, & non per speciem. Neque enim videmus hic Deum, sed credimus in eum: quia & ea quæ condidit, fide dicimus ab eo facta fuisse; quemadmodum magna spiritus voce ipse prædicat, dicens: Fide intelligimus a- Hebr. 11. præta esse sæcula Verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent. Et contemplantes ordinatum motum vniuersitatis, ad intelligentiam venimus Dei, qui omnia in sapientia fecit. Hoc ergo est: Per fidem ambulamus, & non per speciem: & non ut ipsi ex indiscipline linguæ deprauantes sensum apostolicum, in venerabilium imaginum factionem acceperunt quod dictum est. Doctrinis ergo patriis auditis, has sequamur, & præsentem nouitatem abominemur, dicentes: Odium Psalm. 25. ecclesiam malignantium, & cum impiis non sedebo.

Concil. Tom. 19.

Rrr